

FAKTÖRİNG SEKTÖRÜ VE UYGULAMALARI

SEMİNER
AÇIŞ - TEBLİĞ - PANEL

İSTANBUL, 2006

İşbu kitap, 26 Mayıs 2006 Cuma günü, Güneş Sigorta Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen Seminerin açış konuşmaları, tebliğ, panel konuşma ve tartışmalarının Y. Temel ENDEROĞLU tarafından derlemesidir.

Her hakkı İktisadî Araştırmalar Vakfı'na ait olup, adı geçen Vakıf'tan yazılı izin alınmadıkça, aynen veya kısmen iktibas edilemez. Kitap, Vakıf merkezinden temin edilebilir.

İKTİSADÎ ARAŞTIRMALAR VAKFI

19 Mayıs Cad. No: 1 Golden Plaza Kat: 8

34460 Şişli / İSTANBUL

TEL : (0212) 233 21 07 (pbx)

FAX : (0212) 233 21 96

TELG : FOUNDATION - ISTANBUL

E-mail : info@iktisadiarastirmalar.org

Web : www.iktisadiarastirmalar.org

İÇİNDEKİLER

Seminerin Takdimi.....	5
------------------------	---

AÇIŞ OTURUMU

İ.A.V. Başkanı Prof. Dr. M. Orhan DİKMEN.....	9
Faktoring Derneği Başkanı, TEB Faktoring Genel Müdürü Mehmet ÇINAR....	15
B.D.K.K. Başkanı Tevfik BİLGİN.....	21

TEBLİĞ OTURUMU

Başkan	: Hale DALYAN Faktoring Derneği Genel Sekreteri	
Tebliğci	: Prof. Dr. Cumhur ÖZAKMAN Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı	
Tebliğ	: Faktoring Sektörü Hakkında Değerlendirmeler.....	45

PANEL..... 57

Faktoring Sektöründe Ana Strateji

Başkan	: Y. Temel ENDEROĞLU İ.A.V. Y.K. Üyesi ve Genel Sekreter	
Üyeler(*)	: Ramazan BAŞAK Faktoring Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Şeker Faktoring Hiz. A.Ş. Genel Müdürü	
	: Doç. Dr. Murat CANYÜREK Marmara Üniv. Hukuk Fak. Öğr. Üyesi	

- : Ayşen ÇETİNTAŞ
Factors Chain International Başkan Yrd.
Koç Faktoring Hiz. A.Ş. Genel Müdür Yrd.
- : Özgür DALGIÇ
B.D.D.K. Bankacılık Başuzmanı
- : Adnan ERTÜRK
T.C. Maliye Bakanlığı
Gelir İdaresi Daire Başkanı

PANEL 2. TUR.....	97
PANEL 3. TUR.....	99

SEMİNERİN TAKDİMİ

Faktoring konusundaki bugünkü seminer, Vakfımızın düzenlediği 187. seminer olmaktadır. Faktoring konusunda ise 4. seminerdir.

İlki, Türkiye’de faktoringin uygulamaya konulduğunun ikinci yılında, 30 Kasım 1990 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. İkinci faktoring semineri 20 Haziran 1991 tarihinde İzmir’de, üçüncüsü de 8 Kasım 1996’da İstanbul’da düzenlemiştir.

Bu üç seminerde faktoring daha çok tanıtım ve uygulama alanları bakımından ele alınmıştır. Bu defa, Türkiye’de 16. yılını doldurmuş bulunan faktoring sektöründe, uygulamalar, değerlendirmeler, sorunlar ve beklentiler ele alınacak, enine boyuna tartışmaya açılacaktır.

Seminer, Faktoring Derneği ve Vakfımızın işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Bu vesile ile yaptıkları maddî katkılar için Derneğe ve Başkanları Sayın Mehmet ÇINAR’a öncelikle teşekkür etmek isteriz.

Ayrıca, seminere konuşmacı, oturum başkanı, tebliğ sahibi ve panelist olarak katılan bürokrat ve akademisyenlere, yoğun işleri arasında zaman ayırıp bir açılış konuşması yapan B.D.D.K Başkanı Sayın Tefvik BİLGİN’e şükranlarımızı sunarız.

İKTİSADİ ARAŞTIRMALAR VAKFI

AÇIŞ OTURUMU

- İ.A.V. Başkanı Prof. Dr. M. Orhan DİKMEN'in Konuşması
- Faktoring Derneği Başkanı, TEB Faktoring Genel Müdürü Mehmet ÇINAR'ın Konuşması
- B.D.K.K. Başkanı Tefik BİLGİN'in Konuşması

İ.A.V. BAŞKANI
PROF. DR. M. ORHAN DİKMEN'İN AÇIŞ KONUŞMASI

Sayın Başkanlar
Saygıdeğer Dâvetliler
Seçkin Medya Çalışanları

İktisadî Araştırmalar Vakfının, Faktoring Derneği ile ortaklaşa düzenlemiş olduğu “Factoring Sektörü ve Uygulamaları” seminerine katılmakla gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederim. Hepinizi saygı ile selâmlıyorum.

Konuşmamı, başlıca 2 bölüm halinde düşünmüş ve tasarlamış buluyorum. Birinci bölümde, İktisadî Araştırmalar Vakfının çalışmaları hakkında, ilgi çekici olduğunu düşündüğüm özet bilgi sunacağım. İkinci bölümde de, doğrudan factoring ve uygulamaları konusuna bir açış konuşmasının izin verdiği ölçüyü aşmayacak şekilde, yâni çok özet olarak yer vereceğim.

Çoğunuzun bildiğine inanmakla beraber, 1962 de kurulmuş olan İktisadî Araştırmalar Vakfının, uzunca bir süre çalışmalarını sadece seminerler tertibi şeklinde yürüttüğünü, ancak son 20 yılda, yurtiçi ve yurtdışı seminerler yanında, konferanslar, demeçler, yazılı açıklamalar, röportajlar, televizyon programları ile yarışmalar şeklinde, ilgi ve uygulama alanlarını çeşitlendirdiğini ve genişlettiğini kaydetmekte isabet olacağını düşündüm.

İktisadî Araştırmalar Vakfı, bugüne kadar, ekonomik vetirenin hemen bütün alanlarını içeren, toplam 186 seminer gerçekleştirmiştir. Bu sayı bugünkü seminerle 187 ye ulaşmış olmaktadır.

Bu seminerlerden 10 tanesi yurtdışında yapılmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde, üçü Girne'de biri Lefkoşa'da yapılmış olan 4 seminerden başka, tarih sırası ile, Paris, Bakü, Bükreş, Sofya, Hartum ve Üsküp'te 6 seminer/konferans düzenlemiş ve hepsi de başarı ile gerçekleştirilmiştir. Bu başarının, sadece seminerin düzenli bir şekilde yürütülmesi dışında ve belki çok daha önemli olarak, seminer/konferans yapılan ülkeler ile Türkiye'nin

ekonomik ilişkilerinin fiilen artması şeklinde etkileri olmuştur.

İktisadî Araştırmalar Vakfının yurtiçi seminerlerine geçerken, bunların arasında, özellikle yapıldığı tarihte büyük organizasyon güçlükleri arz eden ve bütün bu zorlukların yenilmesi ile çok başarılı bir şekilde gerçekleştirilen milletlerarası çay seminerlerinin ayrı bir yeri olduğunu kaydetmek isterim.

Yurtiçi seminerlerde, tarım, sanayi, ticaret, inşaat, ulaşım, turizm ve finans sektörlerinin değişik konuları ele alınmaktadır. Bu seminerler, konularının özelliğine göre, Türkiye'nin hemen her yöresinde gerçekleştirilmektedir. Misal olarak, fındık seminerleri esas itibarile Giresun'da, çay seminerleri Rize'de, balık semineri Fatsa'da, bitkisel yağ seminerleri Adana'da, zeytinyağı semineri İzmir'de, merkez bankası semineri Ankara'da, banka, sigorta, leasing, factoring seminerleri İstanbul'da yapılmıştır.

Bazı konular, çeşitli yerlerde de ele alınabilmektedir. Meselâ, Serbest bölge seminerleri, Mersin, İzmir ve İstanbul'da, fındık seminerleri Giresun (3), Ankara ve İstanbul'da, borsa ve factoring seminerleri İstanbul ve İzmir'de yapılmıştır.

İktisadî Araştırmalar Vakfı çalışmalarının yurt sathına yayılmasında, vilâyet seminerlerinin de önemli bir payı vardır. Esas itibarile, idari bir bölüm olan vilâyetin, bir ekonomik birim olarak ele alınması ve iktisadî kalkınması, gelişmesi için başvurulabilecek tedbirleri araştırma amacına yönelik olan bu seminerlerin sayısı hâlen 38'e varmış bulunmaktadır.

Bu seminerlerin de katkısı ile Vakıf çalışmaları, Edirne'den Ardahan'a, Çanakkale'den Artvin'e, Aydın'dan Iğdır'a, Sinop'tan Hatay'a kadar yurdun hemen her yöresine ulaşmıştır.

Finans konuları, İktisadî Araştırmalar Vakfının ilgi odaklarından biri olmuştur. Merkez bankası, yatırım bankaları ticari bankacılık, sigortacılık, leasing, factoring, menkul ve gayrimenkul yatırım ortaklıkları, menkul kıymetler, altın ve kıymetli madenler, vadeli işlem ve opsiyon borsaları, elektronik borsa (nasdaq) ve daha bir çok finans konusu çeşitli yönleri ile ele alınmış ve incelenmiştir.

İktisadî Araştırmalar Vakfı, factoring'e de yakın ilgi duymuştur. Bugünkü seminer, Vakfın, factoring konusunda düzenlemiş olduğu dördüncü seminerdir.

Birinci factoring semineri, bundan 16 yıl önce, 30 kasım 1990 tarihinde İstanbul'da yapılmıştır. Türkiye'de factoring uygulamalarının hemen başında yapılan bu seminer, çok başarılı olmuş ve büyük ilgi görmüştür. Seminere katılmış olan İzmir Ticaret Odası'nın o zamanki Başkanı Sayın Halit Şar-

lak, ikinci factoring seminerinin, İzmir'de tertibini üstlenmiştir. Böylece, ikinci factoring semineri, 20 Haziran 1991 günü İzmir'de gerçekleştirilmiştir. Üçüncü seminer, arada kurulmuş olan Factoring Derneği'nin sponsorluğu ile 8 Kasım 1996'da İstanbul'da yapılmıştır. Aradan 10 yıla yakın bir süre geçtikten sonra, bugün, yine Factoring Derneği ile ortaklaşa düzenlenen bu seminerde bir araya gelmiş oluyoruz.

Bu 4 seminerde de açış konuşması yapmak bana nasip olmuştur. Diğer açış konuşmaları, birinci seminerde Vakıflar Bankası Genel Müdürü Sayın İsmet Alver, ikincisinde İzmir Ticaret Odası Başkanı Sayın Halit Şarлак, üçüncüde Factoring Derneği Başkanı Sayın İsmail Emen tarafından yapılmıştır. Bugünkü seminerde de, Factoring Derneği Başkanı Sayın Mehmet Çınar ve BDDK Başkanı Sayın Tefvik Bilgin, açış konuşmaları ile seminere ayrı bir değer katacaklardır.

Bugünkü seminerde 1 tebliğ öngörülmüştür. Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Cumhur Özakman'ın sunacağı tebliğde, "Factoring Sektörü Hakkında Değerlendirmeler" ele alınmaktadır. Panel bölümünde de factoring sektörünün gelişmesi için nasıl bir strateji kurulması ve yürütülmesi gerektiği görülmüştür.

Gerek tebliğ sahibi, gerekse panel üyeleri, bu konuda geniş bilgi sahibi, bir başka deyişle, her biri kendi alanında konunun uzmanı kişilerdir. Öngörülmüş olan program çerçevesinde, factoring sektörünü ve uygulamalarını en yetkili şekilde ele alacaklar ve değerli gözlem ve tespitleri ile tekliflerini sunacaklardır. Bu bakımdan, benim bu konulara girmeme gerek olmadığını düşünüyorum.

Batı ülkelerinde bir asırdan fazla bir süreden beri uygulanan factoringin, Türkiye'deki uygulanması, 1988'i başlangıç yılı olarak alırsak, sadece 18 yıldan ibarettir. Hatta, ilk factoring şirketi 1990'da kurulduğuna göre, bu süre-yi 16 yıl olarak belirlemek de mümkündür.

Dolayısıyla, factoringin Türkiye'deki uygulamaları henüz istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Halbuki, factoringin, finans işlemlerinde önemli bir yeri vardır. Factoring, hizmet, finansman ve garanti fonksiyonlarını bir arada gerçekleştirebilen tek malî usuldür. Alacak tahsilini, bazen borç ödemesini, alacak (borç) yönetimini sağlamaktadır. Ancak, burada açıkça belirtilmesi gereken bir özellik, factoringin finansman fonksiyonunun, bir kredi işlemi olmadığıdır. Alacak temlik edilmektedir; yâni bir satış söz konusudur.

Factoringin, alacak tahsili yanında, tahsilât maliyetini düşürmek, firmalara kaynak tasarrufu sağlamak, garanti işlevi görmek gibi çeşitli avantajları vardır. Ve işin belki de en ilgi çekici yönü, bu avantajların, özellikle banka kredisi kullanmakta zorlukla karşılaşan küçük ve orta boy işletmelere sağla-

dığı kolaylıktır.

Türkiye'de factoring işlemleri bir süre Borçlar Kanununun, alacağın temlik hususundaki maddeleri ile Ticaret Kanununun genel hükümlerine göre düzenlenmiş ve yürütülmüştür. 1994 yılında, Ödünç para verme işlemleri hakkındaki Kanun hükmünde Kararname ile bazı ek düzenlemeler getirilmiştir. Aynı yıl, factoring şirketlerinin kuruluş ve çalışma esasları hakkındaki yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Aslında factoringe özgü mevzuatın, bir bütün olarak çıkarılması ve mevzuat boşluklarının doldurulması gerekmektedir.

Factoring uygulamalarının başlaması ile beraber, benim Türkiye için genel olarak "penguen sendromu" diye adlandırdığım eğilim, veya belki daha doğru bir deyişle insiyaki davranış, bu alanda da kendini göstermiştir.

Hareketsiz duran bir penguen sürüsünün aralarından birinin yaptığı bir harekete, meselâ suya dalmasına, sürü halinde uyararak, hep birden suya dalmalarını gözönüne getirin. Bunu ne diye yaparlar? Belki, o daldı, herhalde bir bildiği vardır. Ben de dalayım, diye düşünüyorlardır. Belki de bunu hiç düşünmeden yapmaktadırlar.

İnsanlar seviyesinde bu biçim davranışlara, memleketimizde sıkça rastlandığı görülmektedir. Bu biçim hesapsız, hazırlıksız davranış ve girişimlerden birine, bundan tam 70 yıl önce yakından şahit oldum. Aradan geçen uzun zamana rağmen bu gibi davranışlar süregeldiğinden, bu olayı kısâca anlatmakta fayda görüyorum.

Yıl 1936. Hukuk Fakültesi ikinci sınıf imtihanlarımı vermekteyim. Aylardan Haziran. Hava sıcak. O tarihte klima yok. Biraz serin diye, Divanyolu'ndaki apartmanın terasında çalışıyorum. Çalışıyorum ama, sürekli çalan bir zil sesi beni rahatsız ediyor. İnip bakıyorum. Divanyolu üzerindeki bir dükkânda Asir efendi namında biri, dökme demirden elle çalışır presle elde ettiği portakal suyu satıyor. Bunu duyurmak için de elektrikli bir zili çaldırıyor. Aslında zile ihtiyaç bile yok. Millet kuyrukta. Zil herhalde işin afisi.

Aşir efendi o yıl iyi kâr etti. Ama ertesi yıl, Divanyolu'nun Sultan Mahmut Türbesi'nden Sultanahmet'e kadar olan yaklaşık 150-200 metrelik bölümünde, presli-zilli 4 - 5 rakip aynı işe soyundu. Pazar bölündü. Aşir efendi dahil, bütün portakalcılar zarar etti. Aşir efendi, cadedeki dükkânı boşalttı. Sokak içinde beyaz eşya satıcılığına geçti. Rakipleri ise belki toptan iflâs etti.

Bu hatıramı neden anlattım? Benzer davranışlar, aradan 70 yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ, özellikle küçük ve orta işletmelerde devam etmektedir. Aynı gelişme factoring kesiminde görülmüştür.

Türkiye'de, factoring uygulamasının başlaması ile beraber, bu işi yapmak amacıyla faaliyete geçirilen şirketlerin sayısı, çığ gibi artmıştır. Bu şirketlerin sayısı, kısa zamanda 100'ü aşmıştır. Devlet Plânlama Teşkilâtı, bu sayının 2002 yılında 110'a kadar yükseldiğini belirlemiştir. 2004 yılında ise, factoring şirketlerinin sayısı 97'ye gerilemiştir. Sayın Bilgin, bu rakamın bugün (2006) 88'e indiğini bildirmektedir. Bu sayının daha da azalacağı tahmin edilebilir.

Factoring Derneğinin üye sayısı 40'dır. Bunlar hakkında yeter bilgi olmasına karşılık, üye olmayan şirket sayısı, çalışma ve ciroları hakkında güvenilir bilgi bulunmamaktadır. Ancak sektörün toplam cirosunun % 80 kadarının, Dernek üyesi olan şirketler tarafından gerçekleştirildiği hakkında bir tahmin vardır. Bu tahmin de, Dernek üyesi olmayan şirketlerin marjinal durumda olduğu izlenimi vermektedir.

Factoring şirketlerini düzenleme ve denetim yetkisi, 2006 yılında BBDK'ya verilmiş bulunmaktadır. Bu devrin olumlu sonuçlar vereceğine inanıyorum. Factoring uygulamaları, özel mevzuat ile belli esas ve kurallara bağlanacaktır. Bu arada, factoring şirketlerinin, ticaret ve meslek odalarına kayıt mecburiyeti gibi, Factoring Derneğine kayıtlarının mecburi hale getirilmesi de herhalde düşünülecektir.

Konuşmama son vermeden önce, seminere maddi ve manevi katkılarından dolayı Factoring Derneği yönetimine ve özellikle Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Mehmet Çınar'a teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Seminere konuşmacı, oturma başkanı, tebliğ sahibi ve panel üyesi olarak katılan değerli kişilere de teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca, bize bu güzel salonu tahsis eden Güneş Sigorta Yönetimine ve özellikle Genel Müdür Sayın Mehmet Aydoğdu'ya teşekkür ederim.

Seminerimize e-mail, fax ve telgrafla başarı dileklerini sunan, aralarında Devlet Bakanı Sayın Ali Babacan, Maliye Bakanı Sayın Kemal Unakıtan, Tarım ve Köyüşleri Bakanı Sayın Mehmet Mehdi Eker, Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Atilla Koç, TOBB Başkanı Sayın Rıfat Hisarcıklıoğlu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Sayın Kadir Topbaş, Rekabet Kurulu Başkanı Sayın Mustafa Parlak'ın da yer aldığı değerli kişilere, gıyaplarında teşekkürlerimi ifade ediyorum

Son olarak da, yoğun işleri arasında zaman ayırıp bir açış konuşması ile seminere özel bir değer katan BDDK Başkanı Sayın Tefik Bilgin'e de, teşekkürlerimi teyid ederim.

Hepinizi saygı ile selâmlar, cümnenize en iyi dileklerimi sunarım.

**FAKTÖRİN DERNEĞİ BAŞKANI
TEB FAKTORİNG GENEL MÜDÜRÜ
MEHMET ÇINAR'IN KONUŞMASI**

Sayın Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu Başkanı,
Sayın İktisadi Araştırmalar Vakfı Başkanı,
Değerli  yeler,
Sayın Medya  alıŐanları,
Saygıdeğer konuklar,

Faktoring Derneği olarak İktisadi Araştırmalar Vakfı ile ortaklaşa gerçekleŐtirdiĐimiz "Faktoring Sektörü ve Uygulamaları" konulu seminerimize hoş geldiniz diyor, teŐriflerinizden dolayı Őahsım ve Derneğimiz adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Sözlerime başlarken, bu toplantımızda dile getirilecek konuların ve ortaya çıkacak değerli fikirlerin, sektörümüzün gelişmesine ve sorunlarının çözümüne katkı sağlayacağına inancımı belirtmek istiyorum.

Değerli konuklar,

Hepimizin yakından izlediği gibi, rekabetin ve yenilik liliğin her alana damgasını vurduğu günümüz dünyasında, ekonomik gelişmenin temel belirleyici unsurlarından biri de mali piyasaların derinleŐmesi ve bu piyasaların özellikle mal ve hizmet piyasalarıyla sağlıklı ve sürdürülebilir nitelikte entegrasyonunun saĐlanabilmiŐ olmasıdır.

Bildiğimiz basit ifadesiyle, en pahalı kaynak olmayan kaynaktır. Ancak, kanımca en az bu gerçeklik kadar, bir başka gerçekliğe de işaret etmek durumundayız; bu da, olmayan kaynak ne  l de pahalı bir kaynak ise, arz ve talebi optimum zeminde buluŐamayan kaynak da en az o derecede pahalı bir kaynaktır. Diğer bir ifadeyle, finansman kaynağını talep eden ile, elinde plase edilebilir kaynak bulunduranların çeşitli nedenlerle rasyonel bir zeminde buluŐamaması her iki taraf için de maliyet artışı anlamına gelmektedir.

Rasyonel bir zeminin oluşturulamamış olmasının kuşkusuz çeşitli nedenleri olabilir.

Finans piyasalarının yeterince gelişmemiş ve derinleşmemiş olması, kamu kesiminin aşırı kaynak ihtiyacı, mevzuattan kaynaklanan sorunlar, istikrarsız ekonomik ve siyasi yapı gibi gerekçeler ilk akla gelenler olarak sayılabilir. Bu ve benzeri gerekçelerin minimum seviyeye indirilmesi yanında, dünyada gelişen koşulların dayattığı ihtiyaçları karşılayacak mekanizmaların oluşturulması da mali piyasalarda arz ve talep dengesinin rekabetçi bir yapıda oluşmasına katkı sağlamaktadır.

İşte bu durum, geleneksel yöntemler yanında, dünyada alternatif finansman yöntemlerinin gelişmesine de kaynaklık etmiş, bu yöntem ve mekanizmaların önemini artırmıştır. Alternatif bir finansman yöntemi olarak faktoring de bu çerçevede son yıllarda hızlı bir gelişme trendi izlemektedir. Memnuniyetle ifade etmek isterim ki, geçmişi kısa olmasına karşın, Türkiye faktoring sektörü de bu trendi izlemekte, hatta son üç yıldan bu yana dünya ortalamasının oldukça üzerinde bir büyüme seyri izlemektedir.

Saygıdeğer konuklar,

Burada sizlere uzun uzadıya faktoring sektörünün Türkiye'deki geçmişini anlatmak ve rakamlarla zamanınızı almak niyetinde değilim. Ancak izninizle Türkiye faktoring sektörünün görünümüne ilişkin özet niteliğinde birkaç veriyi dikkatlerinize sunmak isterim.

Sektörümüzün 2005 yılı itibariyle ulaştığı ciro büyüklüğü 11 milyar 830 milyon euro'ya yükselmiştir. 2004 yılına göre yüzde 48.8 oranında bir büyümeyi ifade eden bu rakamla Türkiye, dünya toplam faktoring cirosu içinde ilk kez yüzde 1 sınırını aşarak 1.16 oranında pay almıştır. Yine bu ciro büyüklüğü ile Türkiye faktoring sektörü, dünya ülkeleri sıralamasında 19'unculuktan 16'ıncı sıraya yükselmiştir. **Ancak bunun yeterli olduğunu söyleyebilmek için birkaç ülkenin rakamlarını karşılaştırmak gerekmektedir.**

İngiltere	237 Mia €
İtalya	111 Mia €
Fransa	89 Mia €
Japonya	77 Mia €
Almanya	55 Mia €
İspanya	55 Mia €
Türkiye	11 Mia €

Listedeki ülke rakamlarına baktığımızda daha gidecek çok yolumu-

zun olduğu bariz bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Factors Chain International'ın açıkladığı verilere göre, dünya toplam faktoring cirosunun 2005 yılında ulaştığı büyüklük 1 trilyon 16 milyar euro'dur. Bu rakam, 2004 yılındaki 860,2 milyar euro'luk ciro büyüklüğüne göre yüzde 18.17'lik büyümeye işaret etmektedir. Ciro artış oranları Avrupa ülkelerinde yüzde 16.8, Amerika'da yüzde 23.2 ve Asya ülkelerinde ise yüzde 21.7 olarak gerçekleşmiştir. Dikkat edileceği gibi, Türkiye faktoring sektörünün 2005 yılında sağladığı büyüme, dünya ve Avrupa ortalamasının yaklaşık üç katı düzeyindedir. Yine 2005 yılı itibariyle dünya toplam işlem hacminin %91.5'i yurtiçi işlemlerden, % 8,5'i de yurtdışı işlemlerden oluşurken, bu oran, Türkiye faktoring sektöründe sırasıyla % 83,2 ve %16.8 olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılında yaşadığımız derin krizin ardından finans sektöründeki hızlı toparlanma faktoring sektöründe de belirgin bir biçimde gözlenmektedir. Sektörün büyüme oranının 2002 yılında yüzde 8, 2003'te yüzde 25, 2004'te yüzde 49,2 ve 2005 yılında da yüzde 48,8 olarak gerçekleşmesi kuşkusuz ki önemli bir gelişmedir. Yüksek oranlı büyümede her ne kadar kur etkisinin belli bir oranda payı bulursa da, tablo sektörümüzün dinamik yapısını vurgulaması bakımından dikkate değerdir. Bu olumlu gelişmenin önümüzdeki dönemde de artarak süreceğini beklemekteyiz.

Değerli konuklar,

Factoring sektörü olarak birincil hedef kitlemiz olan küçük ve orta büyüklükteki işletmelere ulaşma konusunda sıkıntılarımız olduğu açıktır. Sözlerimin başında ifade etmeye çalıştığım finansman arz-talep dengesinin sağlanması noktasında ülkemiz özelinde sorunlarımız vardır. Daha açık bir ifadeyle, faktoring şirketleri ile KOBİ'ler arasında etkili bir işbirliği mekanizmasını henüz oluşturabilmiş değiliz. Bunda, ülkemizin yakın geçmişte yaşadığı istikrarsızlık ortamının yanısıra, mevzuattan kaynaklanan sorunların da payı olmuştur. Nitekim, faktoringin asli fonksiyonları, sistemin işleyişi ve müşterilerine sağladığı avantajlar uzun yıllar boyunca geri planda kalmış, faktoring şirketleri adeta "**çek-senet kıran işletmeler**" olarak algılanmışlardır.

Bu yanlış algılama hiç kuşku yok ki, öncelikle faktoring sektörünün faaliyetlerini düzenleyen mevzuatın yarattığı yanlış anlaşılmalardan ve getirilen tanımı suistimal eden kimi uygulamalardan kaynaklanmıştır.

Yine, faktoring şirketleri ile ikrazatçıların faaliyetlerinin mevzuatta neredeyse aynı çerçeveye oturtulması sektörün potansiyel gelişimini olumsuz yönde etkilemiş, yanlış algılamanın pekişmesine kaynaklık etmiştir.

Ancak, yılbaşından itibaren yeni bankacılık kanunu ile devrolduğu-

muz, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, yeni bir yönetmelik hazırlamaktadır. Bu yönetmelikle geçiş süreci aşılacak aşama aşama faktoring gerçek anlamda tanımını bulacaktır.

Şimdi artık faktoring şirketlerinin KOBİ'lerle buluşmasının zamanı gelmiştir. Bu buluşmanın arzu edilen düzeyde gerçekleşmesi inanıyorum ki, hem KOBİ'ler hem de faktoring kuruluşları için bir dönüm noktası olacaktır. Zira, Türkiye'de bu alanda çok büyük bir potansiyelin var olduğu açıktır.

Hepimizin bildiği gibi, Büyümek, gelişmek ve dünyaya açılmak zorunda olan KOBİ'lerimizin en temel sorunu finansman ihtiyacıdır. KOBİ'lerin finansmana, faktoring şirketlerinin de hizmet portföylerini büyütmeye ihtiyaçları vardır. Faktoring, KOBİ'lerin bankaların kredi kaynaklarına ulaşmada yaşadıkları sorunların çözüm anahtarı olarak ortaya çıkmaktadır. Gelişmiş ülkelerde KOBİ'lerin banka kredilerinden aldıkları pay yüzde 40 ile yüzde 50 arasında değişen oranlarda iken, bu rakamın ülkemizde yüzde 4'ler düzeyinde bulunması, bu alanda ne ölçüde büyük bir potansiyelin var olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, faktoring şirketleri bu alanda büyük bir rol üstlenmeye adaydır. Ayrıca, KOBİ'lerin giderek daha fazla ihracata yönelmeleri, bu işletmelerin ihracat faktoringine ilgisini de artıracaktır. Nitekim ihracatçı ve ithalatçılarımız, faktoringin sağladığı finansman, garanti ve tahsilat kolaylığı gibi avantajlardan her geçen gün daha fazla yararlanma yoluna gitmektedirler. **Bu da Türk faktoring kuruluşlarını dünya sıralamasında önemli yerlere taşımaktadır. Öyle ki uluslararası faktoring zincirlerinin en büyüğü olan FCI'nın Başkan yardımcısı bir Türk faktoring şirketinden olup biraz sonra panel bölümünde dinleyeceğimiz Sn. Ayşen Çetintaş'tır.**

Factoring sektörü KOBİ'lerle buluşurken doğru müşteride doğru ürünle buluşmalıdır. Faktoring ürününün bir yatırım kredisi olmadığı, zararını finanse edeceği ürün olmadığı. Factoring'in ticaretin finansmanında kullanılması gereken bir ürün olduğu gerçeği çok iyi anlatılmalıdır.

Bilmediği tanımadığı bir ülkeye, alıcıya ihracat yaparken alıcısının sigortalanması konusunda.

Gerek ihracat, gerekse de iç piyasa satışlarında alıcılarının talep ettiği vadenin finansmanda

Yurtdışından veya yurtiçinden vadeli mal alma yerine peşin alımın avantajlarından yararlanabilmede.

Borçları döviz alacakları YTL olan müşterilerde kur riskinden korunmada

En uygun finansal enstrümanın factoring olduğu müşterilerimize doğru şekilde anlatılabilmesi ve ürünümüzün doğru şekilde kullanılması sağlanmalıdır.

Diğer yandan, 2008 yılından itibaren Türk bankaları için de uygulama zorunluluğu bulunan Basel II kriterlerinin yürürlüğe girmesi mali sektörde bir kısım dengeleri değiştirmeye aday görünmektedir. Her ne kadar Türkiye 2008'de uygulamaya başlamak zorunda ise de 2007'de AB ülkeleri Basel II kriterlerini uygulayacağı için, bu ülkelerden fon temin eden Türk bankaları da kendi fonlama maliyetleri açısından bu kriterlere dikkat edeceklerdir. Basel II kriterlerinin, bankaların üstlendikleri riskleri garanti altına alacak şekilde özsermayelerinin güçlendirilmesini ve riskleri azaltacak şekilde kredi karşılığı sağlam teminatlar aramalarını zorunlu kılması, gerek bankalar, gerekse bankalardan kredi kullanan işletmeler ve özellikle KOBİ'ler açısından yeni ilişki biçimlerini gündeme getirecektir. Söz konusu kriterlere uyum bir yandan bankaların kaynak ve dolayısıyla kredi maliyetlerinde artışa yolaçarken, bir yandan da KOBİ'leri bir dizi bürokratik işlem zorunluluğu ile karşı karşıya bırakacaktır. İşte bu tablo, KOBİ'ler için alternatif finansman modellerine ve özellikle de faktoringe yönelme tercihini de beraberinde getirecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus Basel II'nin alt yapısı oluşturulurken factoring firmalarının mevduat toplamayan banka dışı finansal kurumlar olduğu gözününde bulundurulmalı KOBİ'lerin de finansman yollarını tıkamayacak bir altyapı oluşturulmalıdır.

KOBİ'lerle Factoring ürününün daha yakından tanışmasının fırsatlarından birisi mal ve hizmet sağlayan büyük zincirler ile üreticilerin fatura temliği konusunda koydukları direncin kırılması, bu ürün konusunda kamuoyunda oluşan psikolojik havanın dağıtılmasıdır. Bu, tedarikçilere uygun maliyetlerle fonlanabilme olanağı yaratacak, zincir ve üreticilere de mal ve hizmet alımlarında doğabilecek riskleri bertaraf ederek, tedariklerini zamanında ve kaliteli olarak sağlama ve gerektiğinde alım vadelerini uzatabilme olanağı yaratacaktır.

Factoring'in temelini fatura olduğu gözönüne alındığında ekonomide kayıt dışılığın azalmasıyla birlikte factoring sektörü de büyük gelişme gösterecektir.

Saygıdeğer katılımcılar,

Tam üyelik görüşmelerinin başlamasıyla birlikte, AB üyesi ülkelerden finans kuruluşlarının Türkiye'ye ilgisinde ciddi bir artış olduğu gözlenmektedir. Bu durum, hem yeni işbirliklerinin gelişmesine yol açacak hem de öteki sektörlerde yatırım için gelen yabancı sermayeli kuruluşların factoring hizmetinden yararlanması potansiyelini artıracaktır.

Sektörün şu anda AB ile uyumda öne çıkan bir diğer önemli sorunu da kredi sigortasıdır. Avrupa'da var olan kredi sigortası mekanizmasının Türkiye'de de işlerliğe kavuşturulması gerekmektedir. Bu sorunun çözülmesi durumunda, faktoring şirketleri, AB ülkelerinde olduğu gibi yurtiçi garantili faktoring hizmeti verme olanağına kavuşacak, bu gelişme sektördeki büyüme hız kazandıracaktır. **Derneğimiz konu ile ilgili kuruluşlarla bu sorunu çözmek üzere görüşmektedir. Yıl sonuna kadar sorunun çözümü yönünde epey bir yol kat edileceğini düşünüyorum.**

Görüldüğü üzere finansal sektöre önemli katkı sağlayan sektörümüzün, ilgili otoritelerle beraber çalışarak sorunlarını çözdüğümüzde daha ilerleyebileceği çok yol vardır. Bu sektörün önü açılmalı ve desteklenmelidir.

Beklentilerin gerçekleşmesi halinde sektörümüzün gösterdiği büyüme performansı katlanarak artacak, böylelikle özellikle KOBİ'lere yönelik uygulamaların hacmi çok daha büyük boyutlara oluşacaktır.

Değerli katılımcılar, Saygıdeğer konuklar,

Sözlerime son verirken, tüm katılımcılara ve toplantımızın gerçekleşmesinde emeği geçenlere tekrar teşekkür ediyorum, seminerimizin sektörümüze ve ülkemiz ekonomisine katkı sağlayacağı umuduyla saygılarımı sunuyorum.

B.D.D.K. BAŞKANI TEVFİK BİLGİN'İN KONUŞMASI

Sözlerime başlarken tüm katılımcılara hoş geldiniz diyor, seminerin sektörü ilgilendiren konulara ışık tutmasını diliyorum.

Bildiğiniz gibi, faktoring, her türlü mal ve hizmet satışlarından doğan, fatura veya fatura yerine geçen belgelere dayalı, vadeli alacakların devredilmesi karşılığında finansman ve tahsilat hizmetlerinin sunulmasıdır. Faktoring işleminin üç temel fonksiyonu olduğunu söylemek mümkündür: Kredilendirme, hizmet ve teminat. Bu çerçevede, özellikle dış ticaret işlemlerinde faktoring hizmetlerinin ülkemize katkısını vurgulamakta yarar görüyorum.

2005 yılı sonu itibarıyla Türk faktoring sektöründe 88 şirket faaliyet göstermekte olup, söz konusu şirketlerin yüzde 44'ü dernek üyesidir. Faktoring şirketlerinden 9 adeti banka iştiraki olup, 3 tanesi halka açıktır. Aktif toplamına göre ortaklık yapısı değerlendirildiğinde, faktoring şirketlerinin % 29'u banka iştiraki şirketlere aittir.

Faktoring Sektörü Temel Göstergeler

	2002	2003	2004	2005
Faktoring şirketleri (Adet)	97	93	92	88
Mal An Say s (Kı i)	1.745	1.550	1.500	2.053
Toplam z kaynak (Milyon YTL)	439	670	957	1.255
Toplam Aktifleri (Milyon YTL)	2.102	2.939	4.099	5.340

Sektörün işlem hacmine bakıldığında, gelişim hızının oldukça iyi olduğu ve son yıllarda sektörel çeşitlenmenin sağlandığı görülmekle birlikte ihracat işlemlerinin payının yıllardır yüzde 25'i aşmadığı görülmektedir.

5411 sayılı Bankacılık Kanunuyla banka dışı mali kuruluşların düzenle-

me ve denetim sorumluluğu Hazine Müsteşarlığından Kurumumuza devredilmiştir. Bankacılık dışı finans kurumlarının BDDK çatısı altında toplanmasının kurumlar arası eşgüdüm problemlerini azaltacağını ve denetim ve düzenleme faaliyetlerinde etkinliği artıracakını beklemekteyim.

Mali sektörün denetimine yönelik faaliyet gösteren kuruluşların bir arada olmasının sinerji etkisinin önemli olacağı ve eldeki kıt kaynakların etkili kullanımına katkı sağlayacağı açıktır. Ayrıca bankacılık dışı finans kuruluşlarının denetim ve düzenlemesinin BDDK'ya devriyle, asli görevi kamu kesiminin finansmanı olan Hazine Müsteşarlığımızın bu alana odaklanması mümkün olacaktır.

Factoring firmalarının denetimi hususunda yürütülen çalışmalara kısaca değinmek istiyorum. Factoring firmalarının Aralık 2005 dönemi bağımsız denetim raporları tarafımıza intikal etmiş olup, söz konusu raporlar denetim faaliyetlerinde değerlendirilmektedir. Bankacılık Kanunu'nun konsolide denetimle ilgili hükümleri çerçevesinde factoring şirketlerinin konsolide denetimleri çalışmalarına başlanmaktadır. Ayrıca factoring firmaları ile ilgili olarak Kurumumuza intikal eden muhtelif ihbar ve şikayet konularının incelemeleri devam etmektedir.

Kurumumuzca düzenleme alanında yürütülen faaliyetlerin başında, hali hazırda bankacılık dışı mali kuruluşlar için yürürlükte olan farklı yönetmeliklerin, Finansal Kiralama, Factoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik Taslağı ile hepsini kapsayacak şekilde düzenlenmesi gelmektedir. Taslak ile hüküm altına alınması öngörülen başlıca düzenlemeler aşağıda yer almaktadır:

- Şirketlerin kuruluş sermayesinin en az 5 milyon YTL olması zorunlu tutulmakta, yurt dışında kurulu şirketlerin Türkiye'deki ilk şubelerini açmaları için getirilen sermaye sınırı 5 milyon YTL olarak belirlenmektedir. Kurucularda aranan şartlar önceki yönetmeliklere kıyasla ayrıntılı bir şekilde düzenlenmektedir.
- Şirketlerin kuruluş ve faaliyet izinleri Kurulun iznine tabi tutulmakta ve ana sözleşme değişikliklerinde Kurumun uygun görüşü aranmaktadır. Şirketlerin birleşme, devir ve bölünmesi Kurulun iznine tabi tutulmaktadır. Şirketlerin yapamayacakları iş ve işlemler önceki yönetmeliklerde yer aldığı şekliyle korunmaktadır.
- Kurulmuş olan irtibat bürolarının kapatılması ve uygun görülenlerin şubeye dönüştürülmesi öngörülmektedir. Ayrıca Türkiye'de kurulmuş olan şirketlerin şube açmak için Kurumdan izin almaları gerekmektedir. Yeni şube açılışları için ek sermaye yükümlülüğü getirilmemektedir. Gerek yurt dışında kurulu şirketlerin Türkiye'de gerekse de Tür-

kiye'de kurulu şirketlerin yurtdışında temsilcilik açmaları Kuruma bildirilmesi kaydıyla serbest bırakılmaktadır.

- Şirket sermayesindeki payının yüzde onu aşması veya bu oranın altına düşmesi veya şirket kontrolünün el değiştirmesi sonucunu doğuran pay devirleri Kurulun iznine tabi tutulmaktadır. Şirketlerin yapabilecekleri işlem tutarlarının sınırı şirket özkaynaklarının 30 katı olarak belirlenmektedir.
- Kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde yönetim kurulu üyeleri, genel müdür, genel müdür yardımcısı olabilme şartları düzenlenmektedir. Ayrıca yurt dışında kurulu şirketlerin en az üç kişiden oluşan müdürler kurulu tesis etmesi öngörülmektedir.
- Şirketler, şekil ve kapsamı Kurumca belirlenecek mali tablolar ve istatistikî bilgileri istenilen süre ve yöntemlerle Kuruma göndermeleri gerekmekte, söz konusu şirketlerin denetiminin Kurum meslek personeli tarafından gerçekleştirileceği hüküm altına alınmaktadır. Şirketlerin genel kurullarına sunulacak yıllık bilançoları ve gelir tablolarının, Kurumca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde ve Kurumca uygun görülen bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi zorunluluğu getirilmektedir.
- Şirketlerin durumlarını Yönetmelik hükümlerine, Taslağın yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde intibak ettirmeleri zorunlu tutulmaktadır.

Ayrıca söz konusu şirketlerin tabi olacağı düzenlemelerin hukukî dayanağının güçlendirilmesi amacıyla başlanılmış olan çerçeve Kanun taslağı çalışmaları devam etmektedir.

Factoring şirketlerinin raporlamaları doğrudan Kurumumuza yapılmakta olup, ilk raporlama dönemi Mart sonudur. Raporların içeriği bu aşamada kısmen değiştirilmiş ve bazı yeni formlar eklenmiştir. Raporlama yöntemi ise tamamen değiştirilerek, raporların internet üzerinden hızlı, güvenli ve interaktif olarak gönderilmesi sağlanmıştır. Raporlamanın istenilen şekilde, doğru ve zamanında yapılması Kurumumuz açısından büyük önem taşımaktadır. Doğru ve zamanında raporlama yapılmaması, bir kuruluşun iyi yönetilmediği ve riskli çalıştığıнын göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu yeni bir finansal mimari öngörmektedir. Factoring sektöründe çalışan şirketlerden beklenen gelişmeleri iyi takip edip, kendilerini (iş yapış zihniyetlerini) uyarlamaları beklenmektedir.

Finansal piyasalarda rekabeti bozucu uygulamaların hoş görülmeyeceğini, kurumsal yönetimin hayata geçirilmesi gerekliliğini, yurt içi ve uluslar

arası finansal piyasalarda bütünleşmenin önemini vurgulamakta yarar görüyorum. Faktoring sektörünün de bu süreçte önemli bir rolü olabileceğini düşünmekteyim.

Şirketler tarafından hazırlanan bilgilerin gerçeği yansıtması, bilgi üretim süreçlerinin kalitesi ve yeterliliği önem taşımaktadır. Mali sektörün diğer bileşenlerinde olduğu gibi faktoring sektörünün de Basel II sürecine hazırlanması gerekmektedir.

Müşteri ilişkilerinde tarafların haklarının gözetilmesi, müşteri memnuniyetinin yükseltilmesi, faaliyetlerinizde şeffaflık ve hesap verebilirliğin artırılması, uluslar arası uygulamaların izlenmesi ve teknolojik gelişmelerin içselleştirilmesinin sektörün gelişmesine katkı sağlayacağı düşüncesindeyim.

Bu seminerin faktoring sektörünün gelişmesine hizmet edeceğini düşünüyorum ve verimli geçmesini diliyorum.

GENEL

Finansal Kiralama
Faktoring ve
Finansman Şirketleri

DEVİR SONRASI ÇALIŞMALAR

- Yetki devri (01.01.2006)
- Dosyaların devri (17.01.2006)
- Envanter çalışması (23.01.2006-10.02.2006)
 - Devralınan klasör sayısı:1630
- Mevzuat taraması

DEVİR SONRASI ÇALIŞMALAR

- İşlem bazında uygulamaya ilişkin usul ve esasların belirlenmesi
 - Kuruluş, şube ve irtibat bürosu açma başvurularının değerlendirilmemesi (KK 02.02.2006)
 - Finansal kiralama şirketlerinin 31.12.2005 mali tablolarının bağımsız denetime tabi tutulması (KK 02.02.2006)
 - Sınır ötesi finansal kiralama işlemlerinin tescili hususunda Başkanlık Makamına yetki verilmesi (KK 02.02.2006)

DEVİR SONRASI ÇALIŞMALAR

- Usul ve esasların belirlenmesi ve mevzuat çalışmalarında dikkate alınmak üzere görüş alışverişine yönelik toplantılar
- Gümrük Müsteşarlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü,
Türkiye Özel Sektör Havacılık İşletmeleri Derneği
 - Finansal Kiralama Derneği
 - Faktoring Derneği
 - Finansman Şirketleri

DEVİR SONRASI ÇALIŞMALAR

- Dört yıldan kısa süreli finansal kiralama yapılabilecek mallara ilişkin listenin hazırlanması
- Ana sözleşme değişikliği ve sermaye artırımı izin prosedürünün belirlenmesi (KK 08.03.2006)
- Sınır ötesi finansal kiralama işlemlerinin tescilinde izlenecek usul ve esasların belirlenmesi ve Kurum internet sayfasında yayımlanması (BO 20.04.2006)
- Hisse devir izin prosedürünün belirlenmesi (KK 03.05.2006)

DEVİR SONRASI ÇALIŞMALAR

- Kuruluş ve faaliyet esaslarına ilişkin çerçeve yönetmelik taslağı hazırlanması (Düzenleme Dairesine 21.04.2006 tarihinde intikal ettirilmiştir.)
- 31.12.2005 mali tablolarına ilişkin bağımsız denetim raporlarının değerlendirilmesi ve etki çalışması yapılması

RKET SAYILARI

¥ Hazine M ste arl nca iletilen listeye g re;

Finansal Kiralama	82
Faktoring	89
Finansman	7

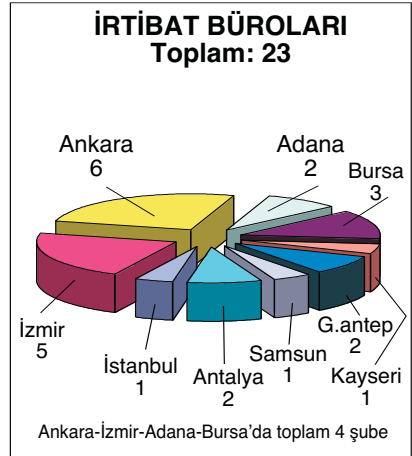
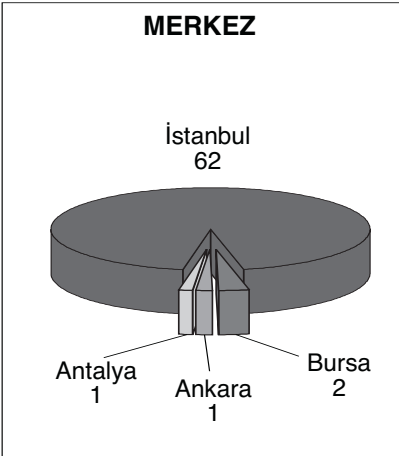
¥ Devran lan irket dosyalar na g re;

Finansal Kiralama	83
Faktoring	88
Finansman	9

DERNEK YEL

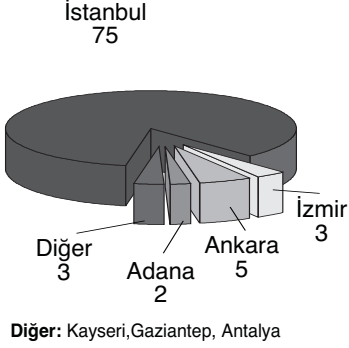
	ye	ye Olmayan	Toplam
Finansal Kiralama	37	46	83
Faktoring	39	49	88
Finansman	5	4	9

FINANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ İLLER BAZINDA DAĞILIM

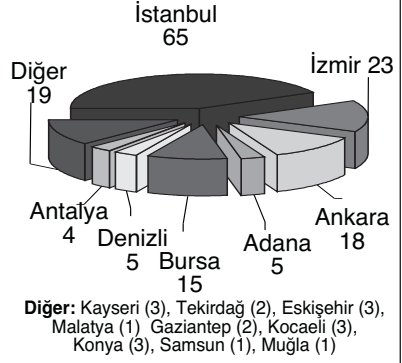

FAKTÖRİNG ŞİRKETLERİ İLLER BAZINDA DAĞILIM

MERKEZ

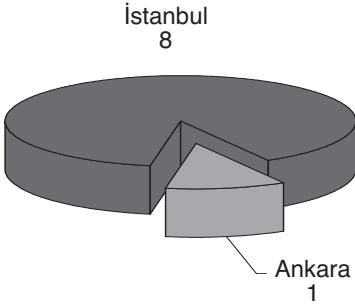

İRTİBAT BÜROLARI Toplam: 154

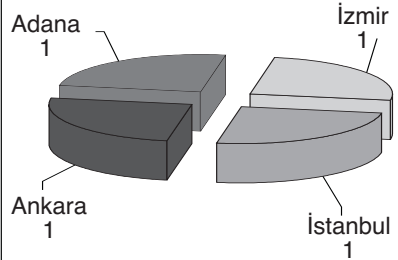

FİNANSMAN ŞİRKETLERİ İLLER BAZINDA DAĞILIM

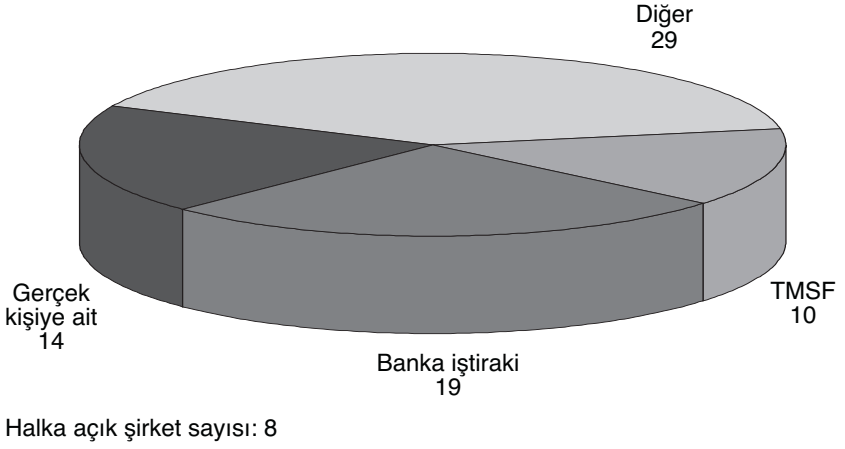
MERKEZ

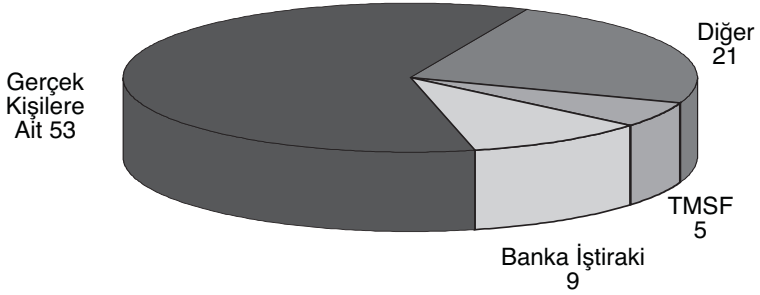
ŞUBELER Toplam: 4

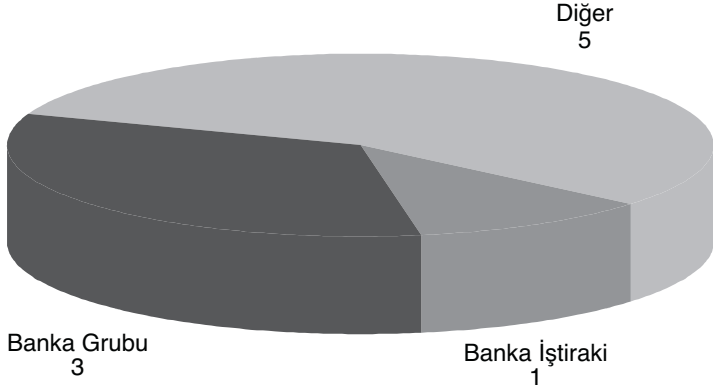
FAKTÖRİNG ŞİRKETLERİ ORTAKLIK YAPISI

FAKTÖRİNG ŞİRKETLERİ ORTAKLIK YAPISI

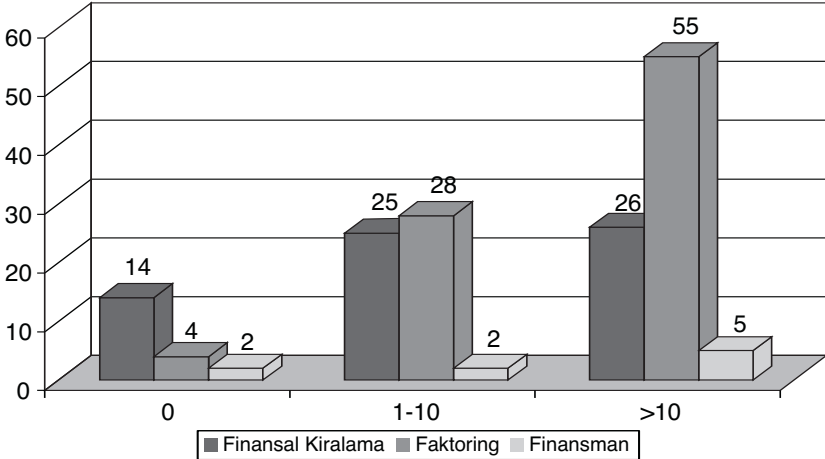

FAKTÖRİNG ŞİRKETLERİ ORTAKLIK YAPISI

PERSONEL SAYISI

Toplam Personel Sayısı
Finansal Kiralama: 1146 Faktoring: 2053 Finansman: 414

ÜST YÖNETİM

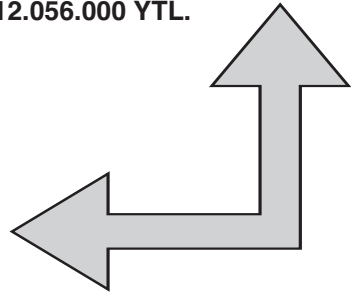
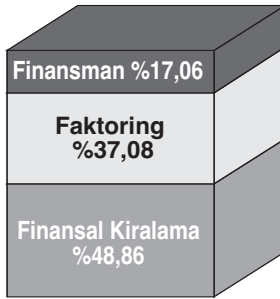
26 Finansal Kiralama Şirketinin,
21 Faktoring Kiralama Şirketinin,
1 Finansman Şirketin

Genel Müdürü Bulunmamaktadır.

AKTİF TOPLAMI

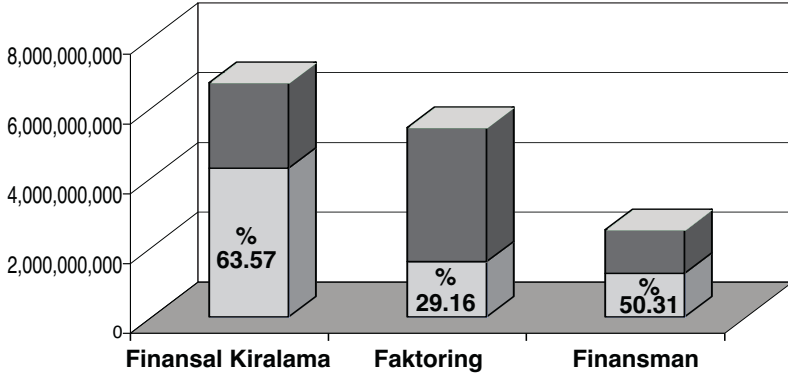
Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerin aktif toplamı: **14.653.831.000 YTL.**

Bankacılık sektörü aktif toplamı: **406.912.056.000 YTL.**

**Bankacılık
Sektörünün
%3,6'sı**

AKTİF TOPLAMI

Aktif Toplamı;

Finansal Kiralama : 6.720.745.000 YTL.

Faktoring : 5.433.008.000 YTL.

Finansman : 2.500.078.000 YTL.

LEM ALACAKLARI

	Faaliyet Konusu lem Alacaklar (YTL)	Aktif indeki Pay %
Finansal Kiralama	5.449.223.000	81,1
Faktoring	4.539.089.000	83,6
Finansman	2.398.195.000	95,9

AKTİF KARLILIĞI

Finansal Kiralama Şirketleri	% 4,52
Faktoring Şirketleri	% 5,83
Finansman Şirketleri	% 1,49
Bankacılık Sektörü	% 1,47

KARLILIK

	D nem Zarar Bulunan irket Say s	zkaynaklar Negatif Olan irket Say s
Finansal Kiralama	26	7
Faktoring	10	2
Finansman	3	0

FAKTORİNG SEKTÖRÜNDEKİ GELİŞMELER

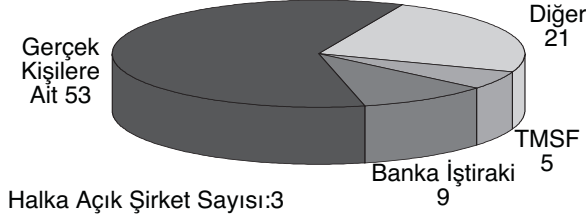
GENEL GÖSTERGELER

	2002	2003	2004	2005
Faktoring İirketleri (Adet)	97	93	92	88
al an Say s (Ki i)	1.745	1.550	1.500	2.053
Toplam zkaynak (Milyon YTL)	439	670	957	1.255
Toplam Aktifleri (Milyon YTL)	2.102	2.939	4.099	5.340

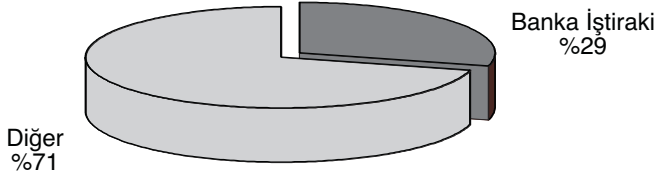
2005 y 1 itibar yla faktoring irketlerinden y zde 44 demek yesidir.

ORTAKLIK YAPISI

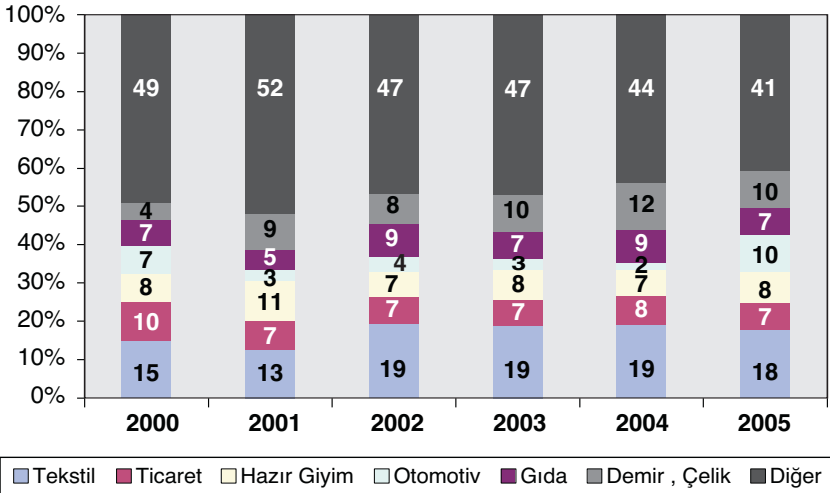
Ortaklık Yapısına Göre Şirket Sayısı

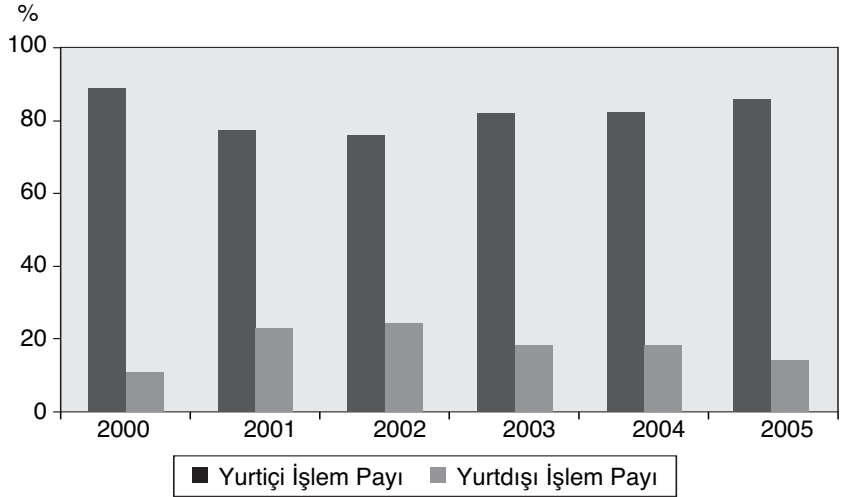
Ortaklık Yapısına Göre Aktifin Dağılımı

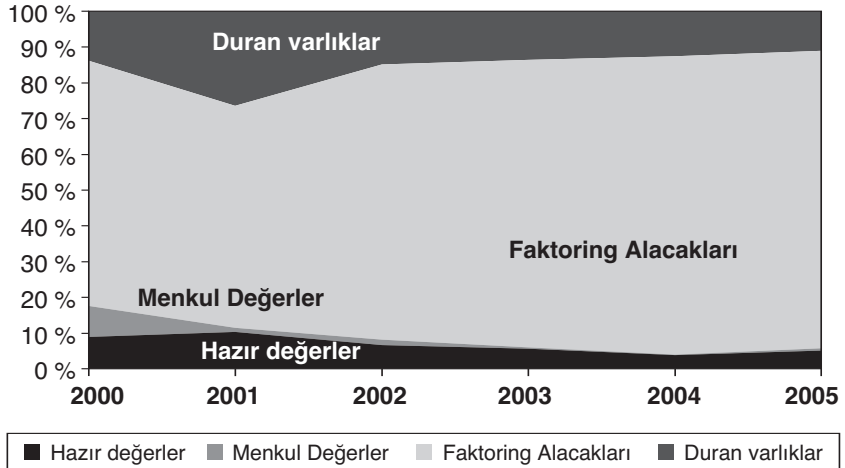
FAKTÖRİNG İŞLEMLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

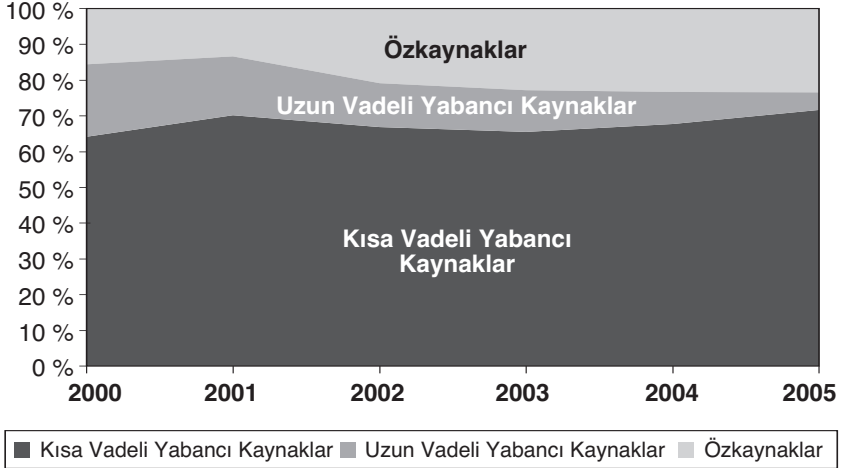
İŞLEMLERİN DAĞILIMI

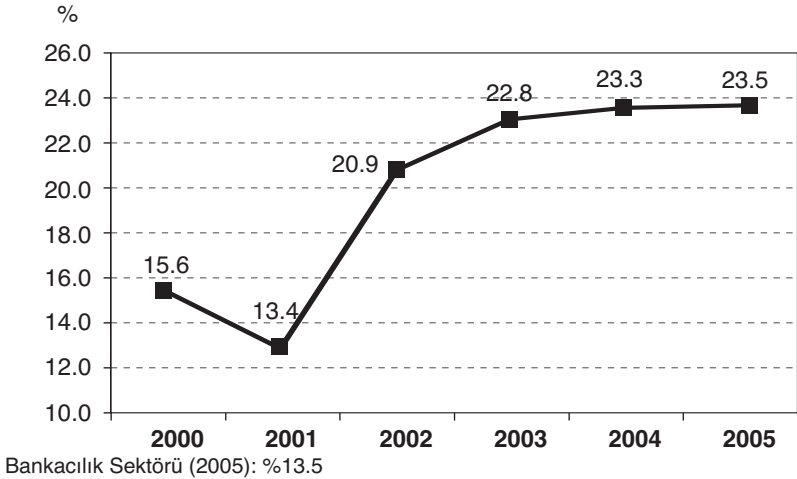
FAKTORİNG AKTİF KOMPOZİSYONU

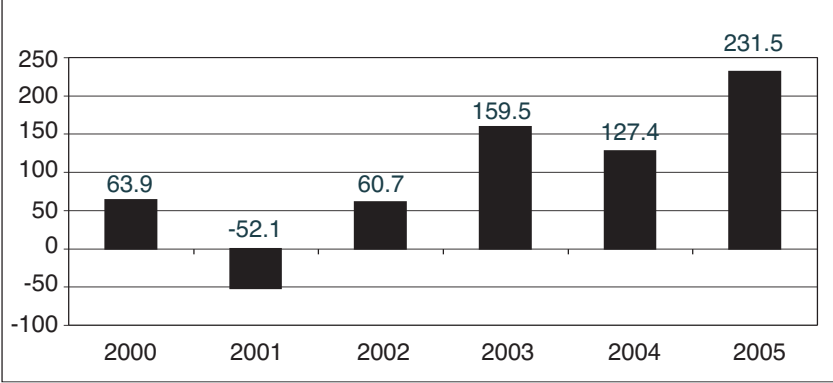
PASİF KOMPOZİSYONU

ÖZKAYNAK / TOPLAM PASİFLER

DÖNEM KÂRI (MİLYON YTL)

TEBLİĞ OTURUMU

- Başkan** : Hale DALYAN
Faktoring Derneği Genel Sekreteri
- Tebliğci** : Prof. Dr. Cumhuri ÖZAKMAN
Bahçeşehir Üniversitesi
Hukuk Fakóltesi Dekanı
- Tebliğ** : Faktoring Sektörü Hakkında
Değerlendirmeler

BAŞKAN: HALE DALYAN

Sayın Başkanlar, Sayın Genel M¼d¼rler, Sayın Akademisyen ve B¼rokratlar, Faktoring Sekt¼r¼n¼n Değerli Temsilcileri, Hepinizi Saygılarımla selamlayarak Seminerin Tebliğ oturumunu açıyorum.

Bu b¼l¼m¼nde, faktoring işlemlerinin baŐladıęı g¼nden beri değerli bilgileriyle katkıda bulunan çok değerli hocamız Prof. Dr. Cumhuri Ozakman'ı tebliğini sunmak ¼zere rica ediyorum.

**FAKTORİNG İŞLEMLERİ
VE FAKTORİNG UYGULAMALARI
HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER**

Prof. Dr. H. Cumhuri ÖZAKMAN
Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

Sayın Katılımcılar, bu sunum ile faktoring müessesesinin ayrıntılı hukuki incelemesi amaçlanmamakta, yaklaşık onyediyıldır uygulanan faktoring işlemleri ile ilgili olarak uygulamada karşılaşılan sorunların, müessesenin, hukuki niteliği elverdiği ölçüde tartışılması, çözüme kavuşturulması hedeflenmektedir. Öncelikle ifade edelim ki, ilk faktoring şirketlerinin kuruluşundan, faaliyete başlamasından bu yana geçen süre içinde, müessesenin hukuki niteliği, hükümleri açıklığa kavuşmuş, yargı kararları, yerleşik hale gelmiştir. Uygulamaya hukuki açıdan yaklaştığımızda, faktoring müessesesinin Ülkemizdeki uygulamasının çok büyük ölçüde uluslararası faktoring uygulaması ile paralel bulunduğunu memnuniyetle ifade edebilmekteyiz.

Faktoring işlemlerinin, özellikle bazı faktoring çeşitlerinin Ülkemizde, uluslararası uygulamadaki kadar geniş yer bulamamış olması, hiç bir şekilde yasal düzenleme eksikliğinden kaynaklanmamaktadır. Ülkemizde hali hazırda mevcut düzenlemeler, esasen faktoring müessesesinin, tüm çeşitlerinin ve fonksiyonlarının, diğer ülkelerde olduğu gibi tam anlamıyla uygulanmasına imkan sağlayan nitelikte ve kapsamdadır. Bu konudaki uygulama eksikliğinin tamamen, faktoring işlemlerinin sınırlarının aşılmasında, faaliyetini, faktoring faaliyetleri dışında algılanabilmesi kaygısından kaynaklandığı kanaatini taşımaktayım. Çeşitli alanlardaki değerlendirilmelere geçmeden, faktoring'in tanımına, mevcut düzenlemelere ve fonksiyonlarına yer vermekte yarar görmekteyim. Ancak hemen ifade etmek gerekir ki, şu ana kadar sözünü ettiğim düzenlemeler, maddi hukuka, Borçlar Hukukuna özgü düzenlemelerdir. Vergi Hukuku, Kambiyo Mevzuatı ile ilgili düzenlemeler çalışma alanımın dışında kaldığından sunumda bu konulara yer verilmemiştir. Bu hususların seminerin ikinci oturumunda dile getirileceği inancındayım.

Faktoring kavramı, bir başkası hesabına hareket eden ya da faaliyette bulunan kişiyi ifade eden, latince kökenli "factor" kelimesinden türemiştir. Ticari ve hukuki anlamda faktor, mal satımı ve hizmet arzı ile uğraşan işletmelerin bu satışları nedeniyle doğmuş ya da doğacak alacaklarını temellük, tahsil eden, ya da finansman unsurundan bağımsız olarak verdiği ticari, mali, idari hizmetler sebebiyle ücrete hak kazanan kişi ya da kuruluşlar olarak tanımlanmakta, söz konusu faaliyetler en geniş anlamıyla faktoring veya

factoring işlemleri şeklinde ifade edilmektedir.

Ülkemizde faktoring ile ilgili yasal düzenleme, 90 sayılı "Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"ye, 27.6.1994 tarih, 545 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen hükümlerle yapılmıştır. 545 sayılı KHK. ve bununla ilgili olarak çıkartılan Yönetmelik hükümlerinde, özellikle Anonim Şirket nevinde kurulabilecek faktoring şirketlerinin tanımı yapılarak ve kanaatimce isabetli olarak sadece bu şirketlerin faaliyetlerine, denetimine dair hükümlere yer verilmekle yetinilmiştir. 545 sayılı KHK'de faktoring şirketi; "Mal ve hizmet satışlarından doğmuş ve doğacak alacakları temellük ederek, tahsilini üstlenen, bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak, finansman sağlayan şirketler" şeklinde tanımlanmıştır. 21.12.1994 tarih, 22148 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" te tanım biraz daha açılmış, özellikle faktoring işlemlerine konu olabilecek bir kısım alacakların nitelikleriyle ilgili hükümler getirilmiştir. Bu yönetmeliğin birinci maddesi hükmünde, faktoring işlemlerine esas alınacak temlik konusu alacakların, "faturaya veya mal veya hizmet satışından doğmuş olduğunu tevşik eden diğer belgelere dayalı" bulunması şartı yer almaktadır. Yönetmeliğin 8.maddesi ile, alacağın dayandığı belgeler açısından yapılan sınırlamada, bu belgelerin kıymetli evraktan ibaret olamayacağı açıkça ifade edilmiştir.

Yönetmeliğin bu maddesi hükmü ile getirilen sınırlama, faktoring şirketlerinin hiç bir şekilde ve gerekçe ile kıymetli evrak iktisap edemeyecekleri anlamını taşımamaktadır. Şirketlere temlik olunan alacakların ödeme vasıtası olarak çek, senet, poliçe gibi kıymetli evrak tanzim edilmiş ise, bunların da usulüne uygun olarak faktoring kuruluşuna devri zorunludur. Aksi halde alacağın temellükünün bir anlamı olmayacaktır. Ülkemizdeki ticari teamüller ve piyasa koşulları, hemen hemen her alacakla ilgili kıymetli evrakın düzenlenmesini gerekli kılmaktadır. Faktoring Şirketleri bu amaçla tanzim edilmiş kıymetli evrakın yanı sıra, müşterisinin finansman borcunun ödenmesi ya da bu borcun teminatını teşkil etmesi amaçlarıyla kıymetli evrak iktisap edebilirler. Hatta alacağın temlik sebebiyle ve alacaklı sıfatına sahip olduklarından doğrudan doğruya borçlulardan da bu nedenlerle kıymetli evrak iktisap edebilirler.

Düzenlemelerde, müessesenin seçimli bir fonksiyonu olan kredi, finansman fonksiyonunun ön plana çıkartıldığını görmekteyiz. Tanımın faktoring faaliyetlerinin sadece kredi (finansman/ön ödeme) fonksiyonunu aksettirdiği düşünülebilirse de, faktoringin diğer fonksiyonlarının, vazgeçilmez nitelik taşıyan işgörme fonksiyonunun hiçbir şekilde kısıtlanmadığı, bunun yapının gereklerinden bulunduğu tartışmasızdır.

Düzenlemenin yer aldığı Kanun Hükmünde Kararname'nin amacı, konu-

su ve özelliği nazara alındığında, tanımda kredi fonksiyonunun ön plana çıkartılmasından diğer fonksiyonların kısıtlandığı anlamı çıkartılamayacaktır. Nitekim bu güne kadar gerçekleşen uygulamada faktoringin diğer fonksiyonları da önemli ölçüde, idari, hukuki bir zorlukla karşılaşılmaksızın gerçekleştirilmiştir.

Faktoring faaliyetlerinin, sözleşmelerinin temel konusunu, müşterinin işletmesinin iktisadi faaliyetleri sebebiyle doğmuş ve/veya doğacak alacaklarının faktör'a temlik teşkil etmektedir. Hangi alacakların faktora temlik edildiğinin faktoring sözleşmesinde tanımlanması, belirlenmesi gerekmektedir. Alacak temlikinin zorunlu unsurlarından olan bu husus, uygulamada ileride doğacak alacakların önceden ve toptan temlikinde daha da önem kazanmaktadır. İleride doğacak alacakların temlikinin, bu alacakların doğumu şartına bağlı olarak yapıldığı kuşkusuzdur.

Kanunen, işin niteliği gereği veya hukuki işlemle temlik yasaklanmış alacaklar, ileride doğacak alacaklardan da olsa faktoring işlemlerinin, sözleşmelerinin kapsamı dışında kalacaktır. Çünkü bu alacaklar temlik yasaklanmış bir halde doğacak, alacakların faktora intikal anı konusunda hangi görüş benimsenirse benimsensin alacakların faktora intikali mümkün olmayacaktır. Müşteri ile borçlusu arasında temlik konusu alacağın doğumundan sonra kararlaştırılabilecek temlik yasağı, müşterinin alacak üzerinde tasarruf yetkisi kalmayacağından bir hüküm ifade etmeyecektir. Temlik yasağının, alacağı doğuran senet dışında kararlaştırılmış olması halinde, Borçlar Kanununun 162. maddesinin ikinci fıkrası hükmünün (şartları varsa) uygulama alanı bulabileceği kuşkusuzdur. Faktoring uygulamalarında genellikle mal ve hizmet faturalarıyla belgelendirilmiş alacaklar (fatura bedelleri) temlikin konusunu teşkil ettiklerinden, alacağı doğrudan işlem yazılı bir senede bağlanmış bulunmadığından B.K'nun 162/II hükmünün uygulama alanı bulabileceği düşünülmektedir.

Faktoring işlemleri, kredi (finansman), işgörme ve teminat fonksiyonlarından birini, ya da bir kaçını veya tamamını içerebilir. Taraflar faktoring sözleşmesinde, eklerinde bu hususu serbestçe kararlaştırabilirler. Aynı faktoring sözleşmesi kapsamında farklı fonksiyonları içeren faktoring işlemleri yapılır.

Kredi (finansman/ödeme) fonksiyonu içeren faktoring işlemlerinde müşteriye tanınan azami limit çerçevesinde işletme kredisi ile paralellik arz eden bir kredi, tahsis olunarak kullanılabilir. Kullanılan bu krediye faktoring sözleşmesinde kararlaştırılan faiz tahakkuk ettirilir. Hemen belirtelim ki, genellikle döner şekilde işleyen bu kredi sebebiyle kullanılabilen kredi tutarı faktora temlik edilmiş alacaklar tutarından bağımsız, tanınmış limitlerle sınırlıdır. Kullanılmış kredi ve ferileri tahsil edilen alacaklarla kapatıldığı

takdirde, boşalan limit içinde yeni krediler kullanılabilir. Temlik edilmiş alacakların tahsili amacıyla yapılabilecek işlemlerin kapsamı, tarafların yükümlülüklerinin sınırı faktoring sözleşmesinde belirlenir. Bu nedenle müşteriye sağlanan finansmanın ve ferilerinin temlik edilmiş alacaklardan nasıl, hangi oranlarda kapatılacağı önceden kararlaştırılır. Faktoring Şirketlerinin, bu konuda karşılaştıkları, ancak bugün kesinleşmiş Mahkeme kararları ve faktoring sözleşmelerinin gerektirdiği muhasebe düzeniyle aşılmış sorunlardan biri de, bir kısım kredi müşterisinin kullandırılması hatta alacak talebinde bulunmaları, kredi fonksiyonu ve faktoring faaliyetlerine özgü uluslararası kabul görmüş faktoring muhasebesine, işlemlerine yabancılik nedeniyle, temlik edilmiş faturalar toplamı tutarında alacak iddia etmeleridir. Temlik edilmiş alacakların tahsili halinde, tahsil edilen tutarların kullandırılmış finansman ve ferilerinin kapatılmasına hizmet edeceği kuşkusuzdur. Aksi taraflarca ve ayrıca kararlaştırılmadığı takdirde faktoring şirketleri, her bildirilen alacakla ilgili olarak finansman kullandırmakla yükümlü bulunmamaktadır. Faktoring Şirketleri temlik olunan alacaklar için ön ödeme, finansman kullandırıp kullandırmamakta serbesttir. Uygulamada ayrıca alacağı doğuran temel ilişkiden ve alaktan kaynaklanan, alacağın kısmen ya da tamamen tahsiline engel hususların rizikosunun faktora ait olduğundan bahisle alacak iddialarıyla karşılaşmaktadır. Oysa faktoringin belli çerçevedeki, faktoringe özgü teminat fonksiyonu, kredi fonksiyonu ile birlikte ya da bu fonksiyondan bağımsız olarak uygulama alanı bulabilen ayrı bir unsurdur.

İş görme (hizmet) fonksiyonu, faktoringi işlem ve sözleşmelerinin zorunlu unsurudur. Sırf bu fonksiyonu içeren bir faktoring sözleşmesi akdolunabileceği gibi iş görme fonksiyonu, kredi ya da teminat fonksiyonlarını içeren anlaşmaların da vazgeçilmez unsurudur. Faktoring şirketleri alacakları temellük etmeleri sebebiyle alacaklarla ilgili ve faktoring sözleşmesinde kararlaştırılan çerçevede kendi namlarına işlemleri gerçekleştirmelerine rağmen, müşteri hesabına da hareket etmektedirler. Kredi ve teminat fonksiyonunun işletilebilmesi, limitlerin belirlenmesi için müşterinin borçluları hakkında yapılacak araştırma nedeniyle ya da kullandırılan finansman ve ferileri alacakların tahsili suretiyle kapatıldığından, iş görme fonksiyonunun varlığı kabul edilmektedir. Taraflar iş görme fonksiyonunun çerçevesini serbestçe kararlaştırabilirler. Sırf alacakların izlenmesi, borçlulardan ödeme talebinde bulunulması ve yapılan ödemeli kabul için diğer fonksiyonları içermeyen faktoring sözleşmeleri akd olunmakta veya böyle bir hizmet diğer fonksiyonların yanı sıra verilebilmektedir. Bu hizmet, uygulamada "tahsilat hizmeti" şeklinde isimlendirilmektedir. özellikle garanti limiti dışında kalan ve/veya finansman sağlanmayan alacaklar, sırf tahsilat fonksiyonu çerçevesinde temellük edilen alacaklardandır. Ancak faktoring şirketleri alacağın vadesinde rızaen ödenmesi dışında başkaca bir işlem yapmamakta, alacakları takiple ilgili bir yükümlülük üstlenmemektedirler. Esasen alacaklarla ilgili hukuki yollara

başvurulması, ihbar, ihtar, takip yapılması, dava açılması, her zaman kararlaştırılmış fonksiyonların kapsamı dışında bırakılmakta, böyle bir hizmet ancak ayrıca kararlaştırılmış ise, ücret ve masrafları karşılığında verilebilmektedir. Faktoring şirketleri, sözleşmenin akdi öncesinde, sözleşmeye esas olması amacıyla, 545 sayılı KHK.'nin 13. maddesi hükmünün çerçevesinde, danışmanlık, istihbarat, piyasa araştırması gibi hizmetler de verebilmektedirler.

Faktoring şirketlerinin temellük ettikleri alacakların tahsilini kısmen ya da tamamen, alacakları temlik eden müşteriye bırakması faktoring faaliyetlerini aşan bir durum değildir. Katımalı faktoring, örtülü faktoring uygulamalarında tahsilatin müşteri tarafından gerçekleştirilerek, tahsil olunan alacakların faktora her keresinde ya da belli zamanlarda intikali, bu faktoring türlerinin gereğidir. Tahsilatin müşteri tarafından yapılması temlikin muvazaalı, bu faaliyetin, faktoringin çerçevesi dışında kaldığı şekilde yorumlanamaz. Örtülü faktoringte temlik çeşitli nedenlerle borçlulara ihbar edilmediğinden ya da bir kısım alıcılar karşılarında bir finansman kuruluşu, faktoring kuruluşu görmemek istediklerinden, satıcı ile muhatap olmayı arzuladıklarından, aksi halde o satıcı ile çalışmak istemeyeceklerinden veya borçluların çeşitli bölgelere dağılmış, çok sayıda olmaları sebepleriyle temlik olunan alacaklar, faktoring şirketinin vereceği yetki çerçevesinde müşteri tarafından tahsil olunacak ve tahsilat faktora iletilecektir. Tahsilatı bu yetki ile müşterinin yapması alacak hakkı sahibinin müşteri olduğunu göstermez. Bu faaliyetin bankacılık faaliyeti teşkil etmesini gerektirmez. Faktoring şirketi alacak hakkının sahibi olup, temlik her zaman borçlulara ihbar ve borçluları takip hakkına sahiptir. Tahsil yetkisinin müşteriye kısmen veya tamamen bırakılması kanaatimce mümkündür.

Teminat fonksiyonu, faktoring işlemlerinde mutlaka bulunması gerekmeyen, taraflar arasında kararlaştırıldığı takdirde hüküm ifade eden alternatif bir fonksiyondur. Faktoring işlemlerinde teminat fonksiyonu, alacakların sadece borçlunun aczi sebebiyle tahsil edilememesi riskini faktora yüklemektedir. Bu halin dışındaki tüm sebepler teminatın (garantinin) kapsamı dışındadır.

Garanti, Limit Onay Bildirimi (LOB) ile müşterinin borçlularından bir kısmı, biri ya da tamamı için özel olarak belirlenen limitlerde verilir. Belli alacaklar belirtilerek de garanti verilebilir. Garanti limiti de döner olarak kullanılabilir.

Uluslararası faktoringde ve ikili faktoring sisteminin uygulamasında, garanti limiti ve şartları muhabir faktörün böyle bir garanti vermesine, garantisini devam ettirmesine bağlıdır. Aksi kararlaştırılmadıkça faktör, dilediği limite garanti vermek, garantiyi azaltmak, tamamen iptal etmek hakkına sa-

hiptir. Ancak limit çerçevesine kullandırılmış garantiler saklı kalacaktır. Fakat müşterinin borçlunun aczi dışındaki tüm haller garantinin kapsamı dışındadır. Garanti fonksiyonu, borçlunun alacağın vade tarihinde acze düşmüş olması şartı dışında yürürlüğe giremez. Faktoring'in seçimlik fonksiyonlarından olan garanti'nin, taliki şarta bağlı bulunduğu, vadede borçlunun aczinin varlığına bağlı olarak yürürlüğe girdiği hakim görüşü teşkil etmektedir. Alacak bedellerinin, müşteri ve borçlu arasındaki ilişkilerden, alacağı doğuran temel ilişkiden, alacaktan kaynaklanan sebeplerden ya da politik riskler, mücbir sebepler gibi nedenlerle tahsil edilememesi halleri de teminat fonksiyonunun (garantinin) kapsamı dışındadır.

Diğer taraftan muhabir factorun garantiyi kaldırması, müşterinin, borçlusundan doğrudan ödeme talep etmesi, kabul etmesi, alacakların teminatlarını yedinde tutmuş faktora devretmiş olması veya yeni teminatlar alması, garanti limiti tanınmış borçlusuna doğrudan satışlar yapması, faktoring sözleşmesini ihlali, kötü niyetli davranışlarında bulunması halinde ise garanti, kendiliğinden etkili olarak ortadan kalkar.

Bu haller dışında, Uluslararası Faktoring Kuralları (GRİFF) çerçevesinde müşterinin garanti fonksiyonundan yararlanabilmesi için uyması lüzumlu çeşitli kurallar getirilmiştir. Bu kuralları yerine getirmeyen, getirmemiş müşterinin garantisi kalkmakta, müşteri garanti fonksiyonundan istifade ettirilmemektedir. Yabancı ülkelerde tartışmasız geçerli olan ve uygulanan GRİFF'in diğer kuralları sebebiyle henüz yargı kararlarına esas teşkil etmiş bir ihtilaf bildiğim kadarıyla mevcut değildir. Taraflar arasındaki ihtilaflarda Uluslararası Faktoring kurallarının uygulanması, yeknesaklığın sağlanması ve garanti rizikosunun çerçevesinin belirlenmesi bakımından önemlidir.

Garantinin yürürlüğe girmediği, kendiliğinden ortadan kalktığı hallerde garantisiz (kabili rücu ya da gerçek olmayan faktoring) hükümleri uygulanır. Faktor müşterisinin borçlarını derhal kapatmasını talep edebilir.

Tarafların, faktoring sözleşmesinde, eklerinde, teminat fonksiyonunun çerçevesini ayrıca serbestçe belirlemeleri mümkündür.

Teminat fonksiyonunun ortadan kalktığı ya da yürürlüğe girmediği hallerde, kredi fonksiyonu ve iş görme fonksiyonu birlikte kararlaştırılmış bulunsa dahi faktörün vadesinde ödenmeyen alacakları geri temlik hakkı mevcuttur. Faktor alacakları yönetme, takip ve tahsil zorunda değildir. Alacakların geri temlik usulü faktoring sözleşmelerinde serbestçe kararlaştırılabilir. Uygulamada geri temlik, faktor tarafından yazılı olarak müşteriye bildirilerek dekont gönderilerek yapılmaktadır. Müşteri daha önce temlikin bu suretle yapılacağını kabul ettiği için ayrıca kabulüne ihtiyaç duyulmamakta, faktoring muhasebesinin özelliği nedeniyle yazılı geri temlik "dekont"ta yer almaktadır.

Bu kadar farklı fonksiyonları içeren faktoring'in hukuki niteliği konusunda bugüne kadar çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Alacak satımı nazariyesi, karz, kredi nazariyesi ve karma muhtevalı sözleşme nazariyeleri çerçevesinde oluşmuş çok sayıdaki görüşlerle faktoring sözleşmeleri açıklanmaya çalışılmıştır. Faktoring'in türleri açısından çeşitli ayırımlar yapılabilirse de, bugün hakim olan görüşün "karma muhtevalı sözleşmeler nazariyesi" olduğu söylenebilecektir. Alacak temlikli karz, kredi, garanti sözleşmesi, vekalet akdi ile diğer iş görme sözleşmelerinin unsurları faktoring sözleşmelerinde birlikte bulunabilecektir.

Factoring işlemleri çeşitli açılardan sınıflandırılmaktadır:

Garantili (gayrikabilirücu) - garanti fonksiyonunu içermeyen (kabili rücu) faktoring.

Bu ayırım teminat fonksiyonunun kararlaştırılmış olup olmamasına bağlı yapılan ayırımdır.

Açık faktoring- Örtülü faktoring. Temlikin borçlulara ihbar edilip, edilmesine göre yapılan ayırımdır.

Temlikten borçluların haberdar edilmediği örtülü faktoringte faktor borçlulara her zaman ihbar yapma hakkını saklı tutmaktadır.

Yukarıda da açıklandığı üzere müşteri ve faktor anlaşarak alacaklarının temlikinin ihbarından kaçınılabirler. Böyle bir halde faktorun alacak hakkının sahibi olduğu tartışmasızdır. Alacaklar vadelerinde ödenmediği takdirde faktor temlik ihbarını yaparak borçlulardan tahsilat yapma hakkına sahiptir. Örtülü faktoring, faktoring türlerinden olup faktoring faaliyetlerinin kapsamına dahildir.

Ön ödemeli - Ön ödemesiz faktoring. Ön ödemesiz faktoring'te kredi fonksiyonu bulunmamaktadır. Ulusal Faktoring - Uluslararası Faktoring. Ulusal faktoring faktorun yurtiçindeki alacaklarla, uluslararası faktoring ise faktorun dış piyasalarda faaliyet gösterdiği, ithalat-ihraaat ilişkilerinde hizmet verdiği faktoring türleridir. Uluslararası faktoring hizmetlerinde ikinci bir faktordan yararlanıldığı hallerde ikili faktor sisteminden, tek başına hizmet verdiği hallerde, doğrudan ihracaat, ithalat sisteminden söz edilir.

Katılmalı Faktoring. Küçük işletmelerde uygulanan ve müşterinin, faktorun iş görme fonksiyonlarından bir kısmını faktor adına yürüttüğü faktoring türüdür. Açık ve örtülü bir şekilde yapılabilir.

Tüm bu faktoring işlemlerinin temeli, alacakların faktora temlik edilmesidir. Önceden ve toptan temlikin kararlaştırıldığı hallerde, kapsama dahil edilmiş ise, mevcut alacaklar faktoring sözleşmesi ile birlikte derhal, ileride doğacak alacaklar da yine faktoring sözleşmesi ile doğumları şartına bağlı

olarak temlik olunurlar. Bu nedenle faktoring sözleşmelerinin yazılı yapılması geçerlik şartıdır. Sözleşme süresi içinde müşterinin "alacak bildirim formu (AB-ntr)" ile faktora yaptığı bildirimler alacak temlik niteliğinde olmayıp, alacağın doğduğunun faktora bildirilmesi anlamını taşır. Sözleşmede açıkça kararlaştırılmış ise müşteriye önceden belirlenmiş limit içinde ve oranda, faktörün serbestçe takdirine bağlı olarak finansman verilebilir. Eğer faktoring sözleşmesi çerçeve anlaşma niteliğinde ise, önceden, toptan temlik kararlaştırılmamışsa, her alacağın faktora ayrı ayrı, usulüne uygun temlik gerekmektedir. Ancak bu tür faktoring sözleşmeleri uygulamada çok tercih edilmemektedir.

Bu nedenle, 21.12.1994 tarihli "Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik'in 10. maddesi hükmünde de, faktoring sözleşmelerinin yazılı olması öngörülmektedir.

Temlik, müşteri tarafından yapılandırılan temlik ihbar notu ile ya da yazılı olarak borçlulara bildirilmektedir.

Alacağa bağlı feriler faktora intikal etmektedir. Teminatlar ve ödeme vasıtası olarak verilmiş kıymetli evrakın usulüne uygun olarak faktora devri, temlik gerekmektedir.

Müşteri kredi borcunun ve ferilerinin teminatını teşkil eden, kararlaştırılan teminatları faktora vermekle yükümlüdür.

Müşteri alacakların varlığını ve vadesinde ödeneceğini tekeffül etmektedir.

Garantinin yürürlüğe girdiği hâllerde ve garanti herhangi bir şekilde sona ermedikçe, müşterinin alacakların ödeneceğini tekeffül yükümlülüğü yoktur.

Faktor alacakları takip ve tahsil ile yükümlü olmadığından ve tahsil edilmeyen alacaklar müşteriye geri temlik olunacağından, Borçlar Kanunu'nun 170. maddesi hükmü uygulanmayacak ancak fiilen tahsil edilmiş tutarlar kredi borcu ve ferilerinden mahsup olunacaktır.

Müşteri, sözleşme ile kararlaştırılan faiz, masraf ve komisyonları ödemekle yükümlüdür.

Müşteri, kendi işletmesi ve borçluları hakkında talep edilen bilgileri, önemli değişiklikleri faktora bildirmekle yükümlüdür.

PANEL OTURUMU

Faktoring Sektöründe Ana Strateji

- Başkan : Y. Temel ENDEROĞLU
İ.A.V. Y.K. Üyesi ve Genel Sekreter
- Üyeler(*) : Ramazan BAŞAK
Faktoring Derneği Yönetim Kurulu Üyesi
Şeker Faktoring Hiz. A.Ş. Genel Müdürü
- : Doç. Dr. Murat CANYÜREK
Marmara Üniv. Hukuk Fak. Öğr. Üyesi
- : Ayşen ÇETİNTAŞ
Factors Chain International Başkan Yrd.
Koç Faktoring Hiz. A.Ş. Genel Müdür Yrd.
- : Özgür DALGIÇ
B.D.D.K. Bankacılık Başuzmanı
- : Adnan ERTÜRK
T.C. Maliye Bakanlığı
Gelir İdaresi Daire Başkanı

(*) Üyeler, soyadlarına göre alfabetik sıra ile.

BAŞKAN: Y. TEMEL ENDEROĞLU

Sayın Başkanlar, Sayın Konuklar, Faktoring sektörünün değerli temsilcileri, hepinizi saygılarımla selamlayarak seminerimizin Panel bölümünü açıyorum. Panelistleri takdim etmeden önce, panel tekniği hakkında kısaca bilgi sunmak istiyorum.

Panel  bölümden oluŐuyor. Birinci bölümde, sayın panelistlerin onbeŐer dakikalık sunuŐları olacak. İkinci bölümde, siz değerli katılımcıların soru ve varsa katkılarını alacağız. nc bölüm, sorular cevaplanacak. Ben Şimdi alfabetik sıraya göre sayın panelistleri size takdim ediyorum. Ramazan Başak Faktoring Derneği Yönetim Kurulu yesi ve Şeker Faktoring Genel Müdürü. Prof. Dr. Murat Canyürek Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi ğretim yesi. Ayşen etintaŐ Factors Chain international Başkan Yardımcısı ve Koç Faktoring Hizmetleri AŞ Genel Müdür Yardımcısı. Özgür Dalgıç BDDK Bankacılık Başuzmanı. Adnan Ertürk TC. Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Daire Başkanı. Şimdi ilk sözü Sayın Ramazan Başak'a veriyorum. Buyurun.

RAMAZAN BAŞAK

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun sayın Başkan Yardımcısı, daire başkan ve değerli çalışma arkadaşları, factoring sektörünün değerli temsilcileri, basınımızın değerli temsilcileri, hepinize hoş geldiniz diyor, bu toplantının sektörümüze yararlı olmasını diliyorum.

Ben konuşmamı çoğunlukla yurtiçi factoring konularına ayıracağım. Ağırlıklı olarak bu konulara değinmek istiyorum. Çok fazla factoring sektörüyle ilgili tanım, çeŐit, alan, avantaj konularına girmek istemiyorum. Çünkü burada mesleğimizin çok değerli temsilcileri var. Dolayısıyla, bir anlamda terciye tere satmak gibi olacak. Daha çok sorunlara ve sektörün sahip olduğu sorunlara değineceğim. Bu sorunların nasıl çözülebileceğine dair önerilerimizi anlatmaya çalıŐacađım. Umuyorum ve bekliyorum ki, bu sorunları ve problemlerimizi özebildiğimiz ölçüde ve otoriteyle gerekli yakın iliŐkiyi tesis edebildiğimiz ölçüde problemlerimizi ozeceğiz, sektörümüzü geliŐtireceđiz, dolayısıyla ekonomiye daha fazla katkı imkanı bulacağız.

FAKTORİNG'İN AVANTAJLARI

- **Tahsilat:** Factoring firması müşterisinin, vadeli alacaklarının tahsilatını takip eder. Tahsilat işlemlerinin factoring Şirketlerince yapılması, işletmelerin tahsilat işlemleri için zaman ve eleman ayırmaları yerine, üretim, yatırım ve pazarlama işlemleri ile uđraŐmaları için zaman tasarrufu sağlar.
- **Garanti:** İhracat factoringi işlemlerinde ihracat bedelinin tahsil edilmeme riskini garanti altına alır. (Satıcıdan kaynaklanan bir hata olmaması Şartıyla).
- **Finansman:** Satıcı firmalar vadeli alacaklarını factoring Şirketine devrederek alacak tutarının belirli bir yüzdesini

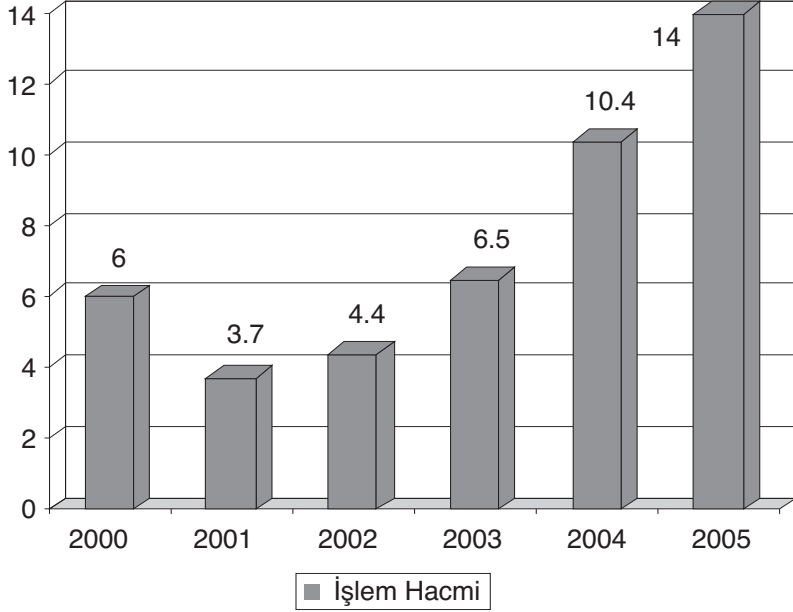
vadesinden önce nakit olarak kullanma imkanına kavuşurlar.

- **Rekabet:** Satıcı firmanın, alacaklarını vadesini beklemeden nakde çevirmesi, alıcılarına daha çok vadeli satış yapma imkanı verir.
- **İstihbarat:** İşletme yöneticileri, factoring firmalarınca yapılan güvenilir istihbarat sonuçlarına göre yurtiçi ve yurtdışı müşterilerinin mali durumundan en kısa zamanda haberdar olurlar.
- **Bilanço:** Factoring yapan işletmelerin, bilançolarında görülen alacakları ve ticari borçları azalır, yaratacağı işletme sermayesi artar. Böylece işletme bilançosu kredi kullanmadan daha likit hale gelerek işletmenin kredibilitesi artar.

Türkiye Sektör İstatistikleri (Milyar TL)

	2002	2003	2004	2005
Factoring şirketleri (Adet)	110	93	97	92
Alınan Sayılar (Kilogram)	1.745	1.550	1.500	1.500
Toplam Kaynak	430	671	957	1.113
Toplam Aktifleri	2.091	2.939	4.099	4.691
Aktif/GSYİH (%)	0,76	0,84	0,95	0,97
Türkiye Harcaatındaki Pay (yüzde)	3,49	2,99	3,32	3,00
Factoring/Finansal sistem (yüzde)	0,90	1,10	1,33	1,28

Türkiye Faktoring Sektörünün 2000 yılından itibaren toplam işlem hacmi (mil USD)

Sektörün Dünyadaki Yeri ve Türkiye (Mil Euro)

	2003	2004	2005
AVRUPA	546.935	612.504	717.615
AMERİKA	104.542	110.094	135.630
AFRİKA	5.840	7.586	6.257
ASYA	89.096	111.614	135.834
AVUSTRALYA	13.979	18.417	23.380
DÜNYA TOPLAMI	760.392	860.215	1,018,706
TÜRKİYE	5.330	7.950	11.666 (%1,03)

Kaynak: FCI

TÜRKİYE FAKTORİNG SEKTÖRÜNDE ÇÖZÜM BEKLEYEN KONULAR

- Faktoring Yasası
- Aracılık Maliyetleri
- Karşılıklar
- Kredi Sigortası
- Karşılıksız Çek ve Protestolu Senetler İle İlgili Bilgiler
- Fatura İle İlgili Sorunlar
- Faktoring Şirketlerinin Bankalararası Para Piyasasından Yararlanması
- Temlik Yasağı
- Kambiyo Mevzuatı

Sayın başkan, değerli konuklar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, Özakman hocam, meselenin hukuki boyutunu çok iyi ifade buyurduğu için ben o noktadan bir şey arzetmeyeceğim... Yalnız, bir şey ilginç geldi bana.... Ben, bu sektörün tamamen dışında bir insanım. Ama dışarıdan vaki müşahademe nazaran, Türkiye'nin -herhalde- “finansman sektörü” içinde yer alıp görece en sorunsuz “sektör dalı” sayılabilecek alanı Faktoring sektörü... Buna hiç şaşırmanın, benim sözlerime inanmanın.. Cumhur Özakman hocam burada konuşma yapma görevini bana tevcih buyurduğunda, İstanbul Ticaret Mahkemeleri nezdinde, mütevazı ve informal bir küçük araştırma yaptım. Arz edeyim, ben aşağı yukarı İstanbul'daki bütün Ticaret Mahkemeleri nezdinde bilirkişilik yaparım.. Kendim, bu informal çalışma içinde mütevazı da bir istatistik çıkardım... Bu çerçevede Faktoring şirketlerinin Mahkemeler önünde davası, rölatif olarak, “yok mesabesinde” neredeyse. Yani, sayı öylesine mütevazı ki, ihmal edilebilir bir durum bence. Bu kötü bir durum değil, aksine iyi bir durum... Bu durumu “iyi” diye, “hakikaten tebrike şayan bir durum” diye arz ediyorum. Demek ki geride kalan 20 yıla yakın süre içerisinde, Faktoring şirketleri Türkiye'de son derece müdebbir davranmışlar, son derece iyi performans göstermişler, sorunlarını aşmışlar, izninizle hepinizi tebrik ediyorum.

Şimdi önümde değerli panelistlerin huzurunuzla getireceği “çözüm bekleyen konular listesi” duruyor. Buraya bakınca da, aslında sorunların çok büyük olmadığını söylemek mümkün. Yalnız bir hususu bu vesileyle arz etmeme izin veriniz. Listede, birinci sırada Faktoring Yasası'nın vaz edilmesi duruyor...Burada bu mesele “sektör gözünden böyle algılandığı için” önemsiyorum bunu... “Faktoring Yasası” diye bir düzenleme isteği duruyor önümdeki listede... Ben mütevazı kariyerim boyunca üç tane yasanın yasalaşma veya ilk uygulanma süreciyle hemhal olmuşumdur. Birisi yüksek lisans tezimin de konusudur... İktisadi Araştırmalar Vakfı'nın 101. konferansında da, bu alanda olarak konuşmacıydım 1994 yılında... O konu, devre mülk-devre tatil sistemidir...İkinci alan, ikincisi leasing meselesidir. Üçüncü alan ise, Taşımaya Kanunu. Efendim, ben taraf iradelerine serbesti tanınmasından, akit serbestisi içinde bu sektörlerin kendi gelişimini sağlamasından yanayım prensip olarak...Bu alanlarda çıkan kanunlar, maalesef “çerçeve kanun” olmayı da başaramadıklarından, o alanlarda bir daraltma yaratmıştır fikrimce... Bizde leasing alanında, bilhassa hukukçularımızın yaşadığı “kanunun uygulanmasına dair” önemli problemler vardır. Devre mülk 3227 sayılı Kanunla getirilen düzenleme çerçevesinde, bir irtifak olarak düzenlenmiş ve

genellikle “mutsuz irtifak sahipleri” yaratmış, ya da yasanın kendisi dışında “devre tatil” adı altında, Anonim Şirketler Hukuku'na dayalı bir rejimin paralel uygulanmasını beraberinde getirmiştir. Biraz önce, sayın BDDK başkanı çok doğru olarak bir konunun altını çizdi... Leasingle ilgili, leasing süreleriyle ilgili yapılacak bir düzenlemenin... Öte yanda, Taşıma Kanunu çıktığı andan itibaren, hele yönetmeliğiyle birlikte, naçiz fikrime göre, bir felakete doğru hızla sürüklenilmiş ve Everest'in tepesinden aşağı yuvarlanılmıştır. Tüm iyiniyetli çabalara karşın böyle olmuştur.. Devre mülk sisteminde de, söylediklerimi yineleyeyim; son derece ilginç, o kurulan irtifak hakkı sistemi asla çalışmamıştır ve neticede daha çok, nev'i şahsına münhasır, neticede devre tatil sistemi olarak ifade edilen ve hukuki dayanağını esasen Ticaret Kanunu'muzun Anonim Şirketlere ilişkin düzenlemelerinden alan, tamamen kendi kurallarını kendisinin kurup oluşturduğu bir rejim içinde gitmektedir. Yani, onun için, bir kanunun sınırlayıcı özelliği de gözetildiğinde, bu konuda bir kanun çıkmasını arzu etmemenizi takdirlerinize arz etmek isterim. Kaldı ki, bugünkü mevzuatı okuduğumuzda, ben bugünkü mevzuatında özü itibarıyla son derece rasyonel, son derece akılcı olduğu, son derece doğru bir platform üzerinde oturduğunu ve geliştiğini gördüğümü söyleyebilirim. Geliştirilebilir tabi... Ama, bu geliştirmenin illa “kanun vaz etmek suretiyle” olmasının gerekli olduğunu ben söyleyemem... Kaldı ki, biraz evvel Cumhurbaşkanla da kahve molasında konuşuyorduk, evvelki hafta Üniversitede de yine konuştuk bu konuda... Şunu arz edeyim, bilmiyorum ne ölçüde teknik uzmanların, bu konudaki hukukçu uzmanların katılımıyla Ticaret Kanunu'muzun değiştirilmesi çalışmalarını izleyebildiniz... Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısı tasarısı, anonim şirketlerin faaliyeti ve denetimiyle ilgili olarak, çok özellikli, çok ayrıntılı, çok kapsamlı düzenlemeler getirmektedir. ABD'deki Enron felaketi sonrası, Amerika'da oluşturulan düzenlemeleri de dikkate alarak bağlı olarak, derin bir denetim sistemi aşağı yukarı bütün özellikleriyle Türk Hukuk Hayatına da taşıyor...Tabi Kıta Avrupası Hukuku'dan ve bilhassa Alman sisteminden de beslenerek... Anonim şirketler açısından büyük bir şeffaflık oluşturacak, çok büyük bir derin denetim oluşturacak şekilde karşımıza çıkmaktadır yeni kanuni düzenleme. İstirhamım odur ki, “kanun” sözcüğü telaffuz edildiğinde, Faktoring şirketi yöneticilerinin, karar alıcılarının anonim şirketler ile ilgili yeni tasarı bölümlerini kendi faaliyetleri açısından, kendi faaliyetleri açısından tetkik buyursunlar.... Bu düzenlemeden sonra, bilhassa güç olacak, bilhassa murakabe altında olacak bir anonim şirketi yönetmek.Bu durum, özel planda Faktoring şirketleri

için de geçerli... Artık öyle herhangi bir denetçi, herhangi bir yönetim kurulu üyesi olamayacaktır ki şirkette.. Kaldı ki, sizin sektörünüzde zaten yok. Bu anlamda meşruiyete, kayıt içi rejime bilhassa çok büyük ölçüde destek veren bir anonim şirketler mevzuatımız olacaktır. Ben kayıt içi ekonominin geliştiği ölçüde, kayıt içi ekonominin genel ekonomiye egemenliğinin arttığı ölçüde, Faktoring şirketlerinin de gelişeceğini, büyüklüklerinin belki de bu çerçevede bir geometrik gelişme göstereceğini düşünüyorum. Onun için, tekrar söyleyeyim, Ticaret Kanunu Tasarısı'ndaki, anonim şirketlerle ilgili bölümün, sizin faaliyetlerinizle uyumunu bir de bu gözle tetkik buyurmanızı takdirlerinize sunmak istiyorum.

Sektördeki imaj sorununa gelince... Ben, biraz evvel andığım bu üç sektörde de, bizzat müşahade ettiğim için biliyorum. Bir sektördeki imajı düzelterek tek şey vardır, tek unsur vardır o da sektörün, o sektörün mensuplarının bizatihi kendisileridir...Bu düzeltme kanun marifetiyle, medya yoluyla olmaz.... Olsa olsa, gazeteler veya daha geniş bir söyleyişle medya, Olsa olsa bir imaj düzelmişse bunu tefhim ederler, kabul ederler, teyit ederler, kamuoyuna bu gelişmeyi duyururlar.... Ben sizin sektörünüzü tanımıyorum, ama, diğer sektörlerde az çok çalıştım, biliyorum. Oralarda bir tedavi varsa, tedavi bu şekilde tecessüm etmiştir. Meşruiyetin yaygınlaşması ve bu yolla faktoring şirketlerinin kanuna karşı hilenin merkezi olduğu inancının ortadan kalkması ve dolayısıyla imaj sorununun giderilmesi.. Huzurdaki değerli Faktoring şirketlerinin temsilcileri de zaten, sanırım bu irade içinde hareket etmektedirler... Dikkat buyurun, imaj sorununun temeli sadece bir takım yanlış adamların faktoring görünümü adı altında tefecilik yapması olarak ifade edilen algılama değildir.... Kaldı ki, Özakman hocam, işin mevzuatını anlatırken çok kapsamlı olarak ifade buyurdu.. Hocamın değindiği mevzuat itibariyle, bu şey zaten yasaklanmış bir faaliyettir. Şimdi şu var: Adam öldürmek dünyanın en eski suçlarından biridir ve aşağı yukarı tüm modern toplumlarda kural olarak yasaktır... Ama. buna rağmen adam öldürülüyor, demek ki yasa çıkararak bunu gidermeniz mümkün değil. Olsa olsa o alanı müeyyidelendirebilirsiniz ama fiili ortadan kaldıramazsınız ekonomik ve sosyal alt yapıyı geliştirmeden... O alanı zaten kapatan, o faaliyetleri teczi eden, tazminatla müveyyidelendiren düzenlemelerimiz zaten var. Kanun çıkarmak, işleyişi de çözmez kendi başına... İmaj sorununu da çözmez. Bakın ben size bir şey söyleyeyim. Bugün Hukuk öğretisinde ve uygulamasında, Faktoring şirketleriyle ilgili olarak teorik planda tartışılan bir önemli konunun ne olduğunu ben size ne olduğunu söyleyeyim: Bu konu asla, “ bunlar tefecilik yapıyorlar” konusu ve problemi değildir. Çünkü o anlamda faaliyet gösteren adamlar zaten Ticaret Mahkemesinin önüne bir faktoring problemi ilgili olarak gelmiyorlar. Değerli uygulamacıların da katıldığı bir akademik yemekte, geçtiğimiz günlerde problemi, izninizle arz edeyim, şudur. Bir banka bir şirketten alacaklı, o şirket iflasa gidiyor, banka kendisine

yakın bir faktoring şirketine alacağını temlik ediyor. Çok yüksek bir rakam.. banka için ne güzel... Alacağı kendisi takip etse, alamayacak belki.. Karşılık Kararnamesi'nin getireceği sonuçlar gündeme gelecek ardından... BDDK bankanın sermaye arttırmasını isteyecek filan... Oysa bu işlemlerle banka bu dertlerden kurtuluyor..., BDDK ile muhtemel bir sürü problemi başlamadan çözüyor... Faktoring şirketi de, "battı adam bende zarar yazdım, zaten çok vergi ödeyecektim, vergiden kurtuldum" konumuna gelebiliyor aynı grup içinde.... Tamamen teorik planda tartışılan bu faraziyenin gerçek hayattaki karşılığı, fikrimce, "kanuna karşı hile" dir. Faktoring şirketinin yargı nezdinde imaj problemi varsa, bu faraziyenin gerçek hayata yansması ihtimalinin tartışıldığı noktada başlıyor.... Herhangi bir şey söylemiyorum. Tamamen teorik planda yapılmış bir tartışmadır bu... Ama, hedef, gerçek hayatta bu faraziyenin asla gerçekleşmeyeceğinin açıkça ortaya konmasıdır mesela... Aksi halde, Faktoring şirketinin yargı nezdindeki imaj problemi burada gündeme gelebilir... Yoksa, burada, meşru zeminde faaliyet gösteren Faktoring şirketlerinin, Faktoring Derneği'nin çatısı altında faaliyet gösteren Faktoring şirketlerinin imajla ilgili bir sorunu olduğunu, olacağını düşünmüyorum şahsen...

Kredi sigortasıyla ilgili sorun var deniyor.... Kredi sigortasıyla ilgili sorunun aşılması... Biliyorsunuz bu sorun dünyada çözülmüş bir şeydir, bunun poliçeleri de var. Önemli olan şu: Faktoring şirketlerinin zemininde bankalar, sigorta şirketleri de var... Bütün o ilişkiler var zaten. Gideceksiniz bir tane düzgün poliçe taslağı hazırlatacaksınız... eğer milli bir poliçe yapmak istiyorsanız, bir poliçe taslağı yapacaksınız, götüreceksiniz Hazine'ye... Diyacaksınız ki, böyle poliçe tanzimi için izin veriyor musunuz ? Onlar da inceleyecekler, dünya uygulaması ile kıyaslayacaklar... "Veriyoruz" diyecekler. Niye vermesinler ki, bizim Sigortacılık Genel Müdürlüğü'nde işi iyi bilen bürokratlarımız var.. Neticede bunun aslan gibi brokerleri de var dünyada.... Sektör riskinin ne olduğunu Türkiye'yi gayet iyi biliyorlar, öte yandan BDDK'nın çalışmaları bu alandaki şeffaflığı da sağlamış vaziyette. Yani Hazine'nin de nasıl işlediğini az-çok bildiğim için, adamların Sigortacılık Genel Müdürlüğü'nün ne kadar çalışkan olduğunu bildiğim için, iyi bir poliçe taslağına hızla onay vereceklerini de düşünüyorum.

Benim söyleyeceklerim bu kadar sayın Başkan.... Daha sonra sual gelirse, cevaplamaya amadeyim...

AYŞEN ÇETİNTAŞ

Sayın BDDK Mensupları,
Sayın İktisadi Araştırmalar Vakfı Başkanı
Değerli Panelistler
Değerli Konuklar

Türkiye'de uluslar arası faktoring uygulamaları ilk olarak 1989 yılında başlamış olup, geçen on altı yıl içinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Günümüzde çoğu banka ortaklı 21 adet faktoring şirketi uluslar arası faktoring işlemlerine aracılık etmektedir. Ağırlıklı olarak ihracat faktoring işlemlerinin yapıldığı ülkemiz, FCI üyesi ülkeler arasında ihracat faktoring hacimleri açısından önemli bir yere sahiptir.

69 ülkede bulunan 206 değişik faktoring kuruluşu üyesi ile FCI "Factors Chain International" dünyanın en büyük faktoring zinciridir. Türkiye'den ise 20 faktoring şirketi ve faktoring hizmeti veren banka bu zincire üyedir. 1900'lü yılların başlarından itibaren ilk örnekleri çeşitli ülkelerde uygulanmaya başlanan faktoring hizmeti, 1950'lerden itibaren özellikle İtalya ve İngiltere gibi ülkelerde iç piyasa ve uluslar arası ticarete çokça kullanılan bir finansal ürün haline gelmiştir.

2005 yılında dünya toplam faktoring hacmi Euro 1,016 milyar olarak gerçekleşmiş, bu hacmin yaklaşık %57'si FCI üyeleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin FCI genel hacmi içindeki payı 2005 yılında 11,83 milyar Euro ile % 2 seviyesindedir. Bu rakamın pazarın genişlemesiyle beraber 2006 sonunda 16 milyar Euro seviyesine ulaşacağı ve toplam hacmin %20 sinin ihracat işlemlerinden oluşması beklenmektedir.

Kıtalar bazında gerçekleşen rakamlara bakıldığında, dünya toplam hacminin % 70'inin Avrupa kıtasında gerçekleştiği görülmektedir. Avrupayı %13'er payla Amerika ve Asya ülkeleri takip etmekte, kalan %4 ise Afrika ve Avustralya'da gerçekleşmektedir. Avrupa ülkelerindeki firmaların büyük bölümü içpiyasa ve uluslararası alanda yaptıkları açık hesap vadeli satışları faktoring yöntemi ile garanti altına almakta, tahsil etmekte ve finanse etmektedirler.

Ihracat ve ithalatının büyük bölümünü Avrupa Birliği ülkeleri ile yapan Türkiye, dünya faktoring arenasındaki önemli oyuncuların biri olmayı başarmış durumdadır. İtalya, İngiltere, Almanya, Fransa gibi hacmi büyük ülkeleri ayrı tutarsak, Türkiye kısa sürede yarattığı hacim, başarılı faktoring uygulamaları ve içerdiği potansiyel ile özellikle ihracat faktoringinde çok sa-

yıda AB ülkesini geride bırakmış durumdadır. AB ülkelerinde gerçekleşen toplam faktoring hacminin %2'si, uluslar arası faktoring hacminin ise % 4'ü ülkemizde gerçekleşmektedir.

Tüm bu başarılı gelişmelere karşın diğer AB ülkeleri ve Amerika'da ithalatçılar tarafından sıklıkla kullanılan ithalat faktoring ürünü ülkemizde yeterli gelişmeyi sağlayamamıştır. Bu alandaki en önemli eksik, Faktor şirket tarafında ithalatçı adına üstlenilecek mali güçsüzlük riskinin devredilebileceği kredi sigortası sisteminin Türkiye'de henüz gelişmemiş olmasıdır.

Başlıca Avrupa ülkelerinde, özellikle iç piyasa işlemlerinde yoğunlukla kullanılan faktoring en yüksek hacmi İngiltere ve İtalya'da yakalamaktadır. İngiltere faktoring piyasası geçen sene %29 büyümüş olmakla beraber işlem hacminin büyük bölümü "invoice discounting" tabir edilen, alıcının temlikten haberdar edilmediği, tahsilatın satıcı tarafından yapıldığı ve Faktor tarafından finanse edilen işlemlerden oluşmaktadır. İngiltere'de çoğu İngiliz Faktorler ve İskontocular Derneği'ne üye 100 civarında faktoring kuruluşu bulunmakta olup, faktoring şirketlerinin kurulması ve dış/idari denetimleri konusunda ve sair şirketler ile ticari faaliyetler için öngörülenlerin dışında "özel" bir düzenleme bulunmamaktadır. Faktoring uygulamalarının çeşitliliği ve yaygınlığı açısından diğer önemli bir örnek İtalya'dır, ne var ki sektör FI-AT ve PARMALAT gibi sanayi kuruluşlarında son 2 yıldır yaşanan bazı olumsuz gelişmeler sonucunda geçen sene %9 küçülmüştür. Almanya'da ise faktoring işlemleri 2005 yılında %22 artış göstermiş olup 40 adet firma/banka faaliyet göstermektedir. Sektöre özel hukuki bir düzenleme olmayıp, alacak temliği Alman Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde düzenlenmektedir.

Öte yandan "Yeni Avrupa Bölgesi" olarak da isimlendirebileceğimiz bölge ülkeleri arasında Türkiye faktoring işlemlerinde; gerek gelişmeye açık potansiyeli, gerek uluslararası düzeyde teknik bilgiye sahip uzman kuruluşları ile önemli bir ivme yakalamış ve sektör 2005 yılında 30% büyüme sağlamıştır.

İhracat işlemlerinde uygulamalar açısından uluslar arası düzeyde hizmet sunulan sektörümüzde, kredi sigortası sisteminin ülkemizde yerleşmesi ve gelişmesi ile beraber iç piyasada da garanti, tahsilat ve finansman hizmetinden oluşan "tam hizmet faktoringi" uygulamasına geçilmesi ile sektör ha-

çimlerinde ciddi artışlar beklenmektedir.

Türkiye 2000 yılından beri iki FAKTOR'lü ihracat işlemlerinde FCI üyesi ülkeler içinde işlem hacmi bakımına ilk 3 sırada yer almaktadır, bu ülkemizin yakaladığı çok önemli bir başarıdır. 2005 yılında ülkemiz Taiwan ve Fransa'nın ardından Euro 1,6 milyar hacim ile tüm dünya çapında 3. sırada yer almıştır. İhracatın her yıl artarak 2005 yılında 72 milyar USD'ye ulaştığı ülkemizde, ihracat satışlarının büyük bir bölümü mal mukabili ve vadeli olarak yapılmaktadır. Bu şartlarda Faktoring; ihracatçımızın tüm ihtiyaçlarını karşılayacak tek bir ürün olarak rağbet görmektedir. Faktoring ile ihracatçımız;

Tanımadığı yeni pazarlara satış yapabilme imkanına,

Mal mukabili satışlarda alacak garantisine ve sevk sonrasında esnek finansman imkanına,

Borçlunun ülkesindeki güçlü bir kuruluş aracılığı ile tahsilat hizmetine,

Döviz taahhüdünün alacak vadesi beklenmeden kapatılması imkanına,

Düzenli nakit akışı, ve işletme sermayesi yaratma imkanına sahip olmaktadır.

Faktoring özellikle KOBİ ihracatçılar için çok yönlü hizmet sunan alternatif bir kaynaktır.

Dünya faktoring sektöründe karşılaşılan bazı faktoring uygulamalarından kısaca bahsetmek istiyorum.

Tam Servis Faktoringi/Full Service: Satıcının Faktor'e temlik ettiği alacaklar için garanti, tahsilat hizmeti ve finansman hizmeti aldığı ve en çok uygulanan faktoring türüdür. Faktor temlik aldığı alacakları garanti altında alır, tahsil eder ve vadesinden önce finanse eder. Ülkemizde de sıklıkla uygulanmaktadır.

Hacim Faktoringi/Bulk Factoring: Satıcının Faktor'e temlik ettiği alacaklar için sadece finansman hizmeti aldığı ve alıcının temlikten haberdar edilerek, ödemeleri Faktor'e yaptığı faktoring türüdür.

Faktor temlik alınan alacaklarla ilgili garanti ve tahsilat hizmeti vermektedir.

Vade Faktoringi/Maturity Factoring: Bu faktoring uygulamasında Faktor temlik alınan alacaklara karşılık satıcıya garanti ve tahsilat hizmeti vermekte fakat finansman sunmamaktadır. Bunun yerine alacakları satıcı ile anlaşılan alacak vadesinden itibaren belirlenecek bir tarihte, tahsilatı yapıp yapmadığına bakmaksızın ödemeyi taahhüt etmektedir.

Bildirimli-Bildirimsiz Faktoring: İpiyasa veya yurtdiŐi işlemlerinde alıcının temlikten haberdar edilmediği faktoring uygulamasına verilen isimdir. Bu yöntemde Faktor; satıcıyı veya başka bir kuruluşu tahsilat acentesi olarak tayin edebilmekte, buna mukabil temlik aldığı alacaklar için satıcıya garanti ve finansman hizmeti vermektedir. Türkiye'de iç piyasa işlemlerinde sıklıkla uygulanan bir yöntemdir.

Fatura iskontosu yöntemi: Faktor'un temlik aldığı alacaklar karşılığı finansman hizmeti verdiği, buna mukabil tahsilat ve garanti hizmeti sunmadığı ve alıcının temlikten haberdar edilmediği yöntemdir. Bu yöntemi en çok kullanan lke İngiltere'dir. 2005 yılında dünyada toplam ihracat faktoringi 42 milyar Euro olurken, ihracat fatura iskontosu hacmi 22 milyar Euro ile faktoring hacminin yarısına ulaşmıştır.

İhracat ve İthalat faktoring uygulamalarında ülkemizde bazı zorluklar yaŐanmaktadır.

Bunlardan en önemlisi faktoring uygulamaları içinde ve yönetmelikte bulunan bazı yöntemlerin, **kambiyo mevzuatında yer almaması sonucu faktoring Şirketleri tarafından yaşanan zorluklardır.**

Faktoring Şirketleri yasal tanım olarak doğmuş veya doğacak alacakları temlik alabilirler. Ancak kambiyo mevzuatı sebebiyle yurtdiŐi işlemlerde doğacak alacağa fon sağlayamamaktadırlar. Örneğin ihracat akreditifini yükleme yapılmadan finanse edememektedirler. Zira bu işlem prefinansman sayılmaktadır ve prefinansman verme yetkisi sadece bankalara verilmiŐtir. Ayrıca ithalat faktoringi iŐleminde de faktoring kuruluşlarının ithalat transfer yetkisi olmaması sebebiyle ,ithalat tarafından banka aracılığıyla transfer edilmektedir. Faktoring kuruluşu ithalat işlemini kontrol edememekte ve uluslararası faktoring kurallarına,Türkiye'deki mevzuat dolayısıyla uyamamaktadır.

Diğer bir konu da ithalat faktoringi uygulamalarında yaşanan "garanti tahtında ödeme" sorunudur.

İthalat faktoringinde garanti tahtında deme:

Uluslararası faktoring kuralları çerçevesinde ithalat faktoringi işlemlerinde İthalat Faktor'u olarak işlem yapacak Şirketler, ithalat mevzuatı bu durumu tanımlamadığı için garanti ödemesi yaparken zorluklar yaŐamakta ve uluslar arası faktoring kurallarına uyamamaktadırlar.

Teminatın tazmini halinde (garanti tahtında ödeme) faktoring kuruluŐlarına ithalat mevzuatı ile iliŐkilendirerek transfer yetkisi verilmelidir.

AB'ye girmeye hazırlanan Türkiye'de kambiyo rejiminin kısıtlayıcı etkisinin kaldırılması ve ithalat ihracat mevzuatının faktoring uygulamalarını kap-

sayacak şekilde düzenlenmesi sektörü destekleyecektir.

Kredi Sigortası: Faktoring işlemlerinin dayandığı temel öğelerden biri de garantidir. Garanti hem yurtiçi faktoring işlemlerinde hem de yurtdışı faktoring işlemlerinde verilen hizmetlerdendir.

Yurtdışı faktoring işlemlerinde (iki Faktor'lu işlemler) garanti genellikle, yurtdışındaki muhabirler şirketler tarafından verilmektedir. Muhabirler genellikle ithalatçının ülkesindeki faktoring şirketleridir. Öte yandan gelişmiş ülkelerde kredi sigortası kuruluşlarının desteği ile faktoring şirketleri tarafından sıkça uygulanan (tek Faktor'lu işlemler) (one Factor business) (Direct Export Factoring) kredi sigortası sisteminin Türkiye'de oluşmamış olması sebebiyle uygulanamamaktadır. Bahsedilen yöntemde İhracat Faktor'u bir kredi sigortası kurumu ile anlaşarak dünyanın herhangi bir ülkesindeki alıcı hakkında garantiyi bu kurumdan temin eder, sonrasında ise kendi kaynakları ile tahsilat ve finansman hizmeti verir. Alıcının ülkesindeki bir faktoring şirketine ihtiyaç duyulmayan bu yöntem bazı ihracat işlemlerinde daha kolay uygulanabilir ve daha ucuz bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Kredi sigortası sorununun çözülmesi durumunda, faktoring şirketleri AB ülkelerinde olduğu gibi ihracat işlemlerinde de direkt faktoring hizmeti verme olanağına kavuşacaklar ve ihracat işlemlerinde sektörün payı artacaktır.

Bu arada Türkiye; ihracatını geliştirmeye çalıştığı ve dışa açılmaya başlayan Türk Cumhuriyetlerinde ve bazı eski Doğu Bloku ülkelerinde faktoring işlemleri yeterince gelişmediği ,diğer bir deyişle garanti alabileceği muhabirlerinin olmaması sebebiyle KOBİ'lerin bu tür ülkelere yapacağı ihracatı destekleyecek faktoring tekniğini kullanmak mümkün olmamaktadır.

Bu gibi ülkelere yapılacak ihracat için, Eximbank kredi sigortası ve faktoring şirketleri arasında sağlanacak işbirliği sektörün bu sorununa çözüm olabilecektir.

Öte yandan Türkiye'de ithalat faktoringi, faktoring şirketlerinin üstlenecekleri ithalatçı riskini devredebilecekleri kredi sigortası sistemi gelişmediği için çok sınırlı kalmış hatta ihmal edilmiştir. 2005 yılı ithalat faktoring cirosu toplam ciro içinde bindelerle ölçülecek seviyededir.

Diğer bir sorun ise yurtdışında mukim olmalarına rağmen Türkiye piyasasında faaliyet gösteren bazı Faktoring şirketlerinin varlığıdır. Özellikle ihracat alanında faaliyet gösteren bu firmalar pazarı bölmekte ve verimin yurtdışına taşınmasına sebep olmaktadır.

Değerli Başkan, Saygıdeğer Konuklar

Sektörümüz gelişmeye açık olup ülkemizin de içinde bulunduğu

global ticaret koşullarında ihtiyaç duyulan bir finansal hizmet sunmaktadır. Mevzuat ve diğer alanlarda ihtiyaç duyulan düzenleme ve değişikliklerin yapılması sektöre hacim ve ivme kazandıracak, tüm ihratlarımızı ve özellikle KOBİ'leri destekleyecektir.

FAKTORİNG ŞİRKETLERİNE İLİŞKİN BDDK DENETİM VE DÜZENLEME YAKLAŞIMI

Bilindiği üzere, 01.11.2005 tarih ve 25983 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 93 üncü maddesinde, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin; kuruluş ve faaliyetlerinin, yönetim ve teşkilat yapısının, birleşme, bölünme, hisse değişiminin ve tasfiyelerinin düzenlenmesi, uygulanması, uygulanmasının sağlanması, uygulamasının izlenmesi ve denetlenmesi işlemleri Kurumumuzun görev alanı içerisinde tanımlanmıştır. Daha önce Hazine Müstaşarlığı tarafından denetlenen ve düzenlenen finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin düzenleme, kuruluş, izin ve denetim faaliyetleri, anılan Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip, 01.01.2006 tarihinden itibaren Uygulama II Daire Başkanlığı altında Kurumumuz tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

Faktoring işlemi, finansman, garanti ve tahsilat hizmetlerinin bir arada verildiği çok özel bir finansal ürün olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlanan finansman hizmetinin banka kredilerinden en temel farkı, müşterinin genel kredi değerliliğinden daha çok alacak hacminin dikkate alınmasıdır. Faktoring işlemi, bu özelliği ile yüksek risk taşıyan KOBİ'ler için çok önemli bir alternatif finansal ürün haline gelmektedir. Bankalar için Basel-II sermaye yeterliliği uygulamasının yürürlüğe girmesi ile birlikte riskli KOBİ'lerin banka kredilerinden alacağı payın azalacağı ve ortaya çıkan ihtiyacın faktoring şirketleri tarafından karşılanacağı tahmin edilmektedir. Faktoring şirketlerinin bankaların girmek istemediği alanlara girerek finansal sektörde hizmet çeşitliliğini artırması ve rekabeti olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Faktoring sektörünün 2005 yılı itibariyle mali sistemdeki payı % 1.3'ler seviyesinde olup bu payın artması arzu edilmektedir. Bu sebeple, BDDK'nun kredi sisteminin etkin bir şekilde işleyişini sağlamak görevi çerçevesinde, söz konusu şirketlerin kredi kurumu olma niteliğine yakışır bir ciddiyet içerisinde faaliyet göstermeleri ve işlem hacimlerini sağlıklı bir şekilde arttırmalarını teminen gerekli düzenlemelerin yapılması ve etkin bir şekilde denetlenmesi planlanmaktadır.

Düzenleme Yaklaşımı

BDDK'nın düzenleme yaklaşımı mevduat toplama yetkisi bulunmayan faktoring şirketlerinin gereksiz yere işlemlerini kısıtlayıcı düzenlemelerden

çok, finansal sektörü tehdit etmeyecek bir şekilde büyümesine imkan verecek, rekabet eşitliğini sağlayacak ve sektöre ilişkin önyargıları bertaraf edecek düzenlemelerin yapılmasıdır.

Bu kapsamda,

- Halen Kanun Hükmünde Kararname şeklinde olan 90 sayılı KHK nin yerine tüm banka dışı kredi kurumlarını kapsayacak bir kanunun çıkarılması,
- Finansal kiralama, faktoring ve tüketici finansman şirketlerinin kuruluş ve çalışma esaslarının, sektörün kendi dinamikleri de göz önünde bulundurularak bankalara paralel bir şekilde yeniden belirlenmesi,
- Sözkonusu şirketlere yönelik bir tek düzen hesap planı ve kayıt düzeni tesis edilmesi,
- Bankalardan BDDK'ya data aktarımında kullanılan benzer bir sistemin şirketlerle de tesis edilerek gerekli bilgi ve belgelerin on line aktarımının sağlanması,

öngörülmektedir.

Öte yandan, söz konusu şirketlerin sektördeki tüm şirketleri içeren bir mesleki örgütlenmeye sahip olmaması, sorunlarını etkin bir şekilde dile getirememelerine neden olmuştur. Bu sebeple, anılan şirketlerin mali sistem içinde aktif bir rol alabilmeleri için Kanuni statüye dayalı bir Birlik çatısı altında toplanmaları, gerek faktoring sektörünün temsili ve tanıtımına gerekse de bu sektörlerdeki mesleki disiplin kurallarının belirlenmesine katkıda bulunabilecektir.

Denetim Yaklaşımı

BDDK açısından denetim kaynaklarının etkin kullanımı son derece önem taşımakta olup, mevcut denetim kaynakları ile bankaların denetimine öncelik verilmektedir. Bu sebeple, ilk aşamada söz konusu şirketlerin denetiminin uzaktan gözetim ve bağımsız denetime dayalı olarak gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu amaçla, etkin bir gözetim sisteminin oluşturulması ve bu şirketlerden sağlıklı bilgi aktarımının sağlanması amacıyla bankalarla kurulana benzer bir şekilde anında veri aktarımını sağlayacak bağlantılar

factoring şirketleriyle de kurulmuştur. Öte yandan factoring şirketlerinde gerçekleştirilecek bağımsız denetimlerde banka denetiminde uygulanan bağımsız denetim ilkelerinin uygulanması ve bu şekilde bağımsız denetimin etkinleştirilmesi planlanmaktadır. Yerinde denetimlerin ise belli dönemler itibarıyla öncelikle konsolide denetim kapsamında banka iştiraki şirketlerde veya ihbar ve şikayet üzerine mali bünye denetiminden çok mevzuata uygunluk denetimi şeklinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Sektörün sorunlarına BDDK Yaklaşımı

a-Kanun ile çözülebilecek sorunlar

- Factoring işleminin yeniden tanımlanması
- Karşılıkların vergiden düşülmesi
- Protestolu senetler ile karşılıksız çeklere ilişkin bilgilere ulaşılması
- Fatura ve temlik yasağı ile ilgili sorunlar

b-Yönetmelik değişikliği ile çözülebilecek sorunlar

- Özkaynak tanımı
- Şube açmada yaşanan sıkıntılar

Sektörün vergiye ve diğer yasal parasal yükümlülüklerle ilişkin sorunlarının çözümü Maliye Bakanlığının yetki ve sorumluluğunda olmakla beraber, aracılık maliyetlerini arttıran yükümlülüklerin azaltılması ve benzer faaliyetlerde bulunan ve benzer finansal hizmetler sunan kurumların eşit vergi uygulamalarına tabi olması gerektiği düşünülmektedir.

Kambiyo ve sigorta mevzuatından kaynaklanan sorunların çözümü konusunda ise sektör ile ilgili kuruluşlar arasında köprü olunacak ve her türlü destek sağlanacaktır.

BDDK tarafından önem verilen diğer bir husus sektördeki haksız rekabet unsurlarının engellenmesidir. Bu amaçla, özellikle gazetelerde yer alan ve yetkisiz kişilerce verilen factoring ilanları yakından takip edilmekte olup, sadece yetkili kişilerin ilanlarına yer verilmesi hususunda belli başlı gazeteleirin uyarılması ve yetkisiz kişiler hakkında adli yaptırım uygulanması planlanmaktadır.

Yönetmelik ile getirilen değişiklikler

- Kurucularda ve ortaklarda aranan şartlar
- Sermaye artırımı
- Genel müdür atanması

- İrtibat büroları ve şubeler
- Borçlanma sınırı
- Özkaynak tanımı
- Faaliyet izninin iptali
- İntibak

FAKTORİNG ŞİRKETLERİNE BDDK DÜZENLEME VE DENETİM YAKLAŞIMI

5411 sayılı Bankacılık Kanunu

- Madde 168
- Madde 93

BDDK açısından FAKTORİNG

- Farklı bir finansal ürün
- KOBİ'ler için alternatif
- Hizmet çeşitliliği ve rekabetin artması
- Finansal sektör içindeki payının artması

KREDİ SİSTEMİNİN ETKİN İŞLEYİŞİNİN SAĞLANMASI

Factoring şirketlerinin kredi kurumu olma niteliğine yakışır bir ciddiyet içerisinde faaliyet göstermeleri ve işlem hacimlerini sağlıklı bir şekilde arttırmalarını teminen gerekli düzenlemelerin yapılması ve etkin bir şekilde denetlenmesi

FAKTORİNG ŞİRKETLERİNE BDDK DÜZENLEME VE DENETİM YAKLAŞIMI

DÜZENLEME YAKLAŞIMI

- Kısıtlayıcı olmayan
- Finansal sektörü tehdit etmeyecek şekilde büyümesine imkan veren
- Rekabet eşitliğini sağlayıcı
- Önyargıları bertaraf edici

DENETİM YAKLAŞIMI

- Uzaktan gözetim
- Bağımsız denetim
- Konsolide denetim
- Yerde denetim

DÜZENLEMELER

- Banka Dışı Kredi Kurumları Kanunu
 - Yönetmeliğin gözden geçirilmesi
 - THP
 - Veri Aktarımı
 - Birlik

FAKTORİNG ŞİRKETLERİNE BDDK DÜZENLEME VE DENETİM YAKLAŞIMI

SEKTÖRÜN SORUNLARINA BDDK YAKLAŞIMI

I- Kredi kurumları kanunu ile çözülebilecek sorunlar

- Faktoring işleminin yeniden tanımlanması
- Karşılıkların vergiden düşülmesi
- Protestolu senetler ile karşılıksız çeklere ilişkin bilgilere ulaşılabilmesi
- Fatura ve Temlik yasağına ilişkin sorunlar

II- Yönetmelik değişikliği ile çözülebilecek sorunlar

- Özkaynak tanımı
- Şube açmada yaşanan sıkıntılar

III- VERGİSEL SORUNLAR

IV-KAMBIYO VE SİGORTA MEVZUATINDAN KAYNAK- LANAN SORUNLAR

FAKTORİNG ŞİRKETLERİNE BDDK DÜZENLEME VE DENETİM YAKLAŞIMI

YÖNETMELİK İLE GETİRİLMESİ DÜŞÜNÜLEN DEĞİŞİKLİKLER

- Sermaye artışı
- Kurucu ve ortaklarda aranan nitelikler
- Genel müdür atanması
- İrtibat büroları ve şubeler
- Özkaynak tanımı
- Borçlanma oranı
- Faaliyet izninin iptali
- Yeni hükümlere intibak

ADNAN ERTÜRK

E K

SUNULAN H ZMETLERE G RE FAKTOR NG T RLER

	GARANT H ZMET Faktor, al c lar n deyemene riskini stlenerek, vadeli sat lardan do an alacaklar garanti alt ra al r .	TAHS LAT H ZMET Faktor, alacaklar n takibini yapar ve tahsilat ger ekle tirir .	F NANSMAN H ZMET Faktor, devrald vadeli alacaklar n belli bir k sm n m terimin talebi zerine kendisine hemen der
1. Tam Servis Faktoring	X	X	X
2. Vadeli Faktoring	X	X	
3. Bildirimsiz Faktoring	X		X
4. Arac l Faktoring ¹	X		X
5. R culu Faktoring		X	X
6. Toplu skontolu F.			X
7. Fatura skontolu F. ²			X

1 Bildirimsiz Faktoringden farkl olarak bu uygulamada m teri, Faktor' n acentas olarak hareket etmekte ve tahsilat takibini faktor ad na yapmaktadır .

2 Toplu iskonto y ntenilen fark , bor lulara bildirimde bulunulmas d r .

FAKTORİNG İŞLEMLERİ VE VERGİLENDİRİLMESİ

Faktoring (Anlamı)

Faktoring, firmaların mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak ve fatura veya fatura yerine geçen bir belge ile tevsik edilebilen vadeli alacaklarının, faktoring şirketi tarafından temellük edilmesi esasına dayanan bir finansman yöntemidir.

Faktoring işlemi kısa vadeli alacaklar için söz konusu olup, vadeler genellikle 30 ila 120 gün arasında değişmekte, bazen de 180 güne kadar uzayabilmektedir.

Faktoring dışındaki kredi veren finans kuruluşlarının; senedin tahsil edilmemesi halinde senet karşılığı kredi alan satıcıya daima rücu hakkı mevcut iken; faktoring de satıcı, alacaklarını faktor sözleşmesi ile faktoring şirketine satmakta ve böylece alacakların tahsil edilememe riskini de faktoring şirketine devretmektedir.

Faktoring İşlemlerine İlişkin Temel Mevzuat

Borçlar Kanunu (Alacağın Temliki)

Satıcıların faturaya bağlı alacaklarının devir ve temliki, Borçlar Kanununda düzenlenmiş bulunan alacağın temliki hükümlerine tabidir.

Borçlar Kanununun 162 nci maddesinde, kanun veya akit ile veya işin mahiyeti icabı olarak men edilmiş olmadıkça borçlunun rızasını aramaksızın alacaklının alacağını üçüncü bir sahsa temlik edebileceği; 163 üncü maddesinde ise temlik sözleşmesinin hususi bir şekle tabi olmadığı, ancak tahriri şekilde yapılmış olmadıkça da temlikin muteber olamayacağı ifade edilmiştir.

Borçlar Kanununa göre alacağın temlik işleminin muteber olabilmesi;

- Alacağın devredilebilir olmasına,
- Temlik işleminin yazılı ve sözleşme şeklinde yapılmasına,
- Tarafların medeni haklarını kullanma ehliyetlerinin olmasına

bağlı bulunmaktadır (BK Md. 164, 172).

Ödünç Para Verme İşleri Hakkında KHK

Kararnameye göre faktoring kuruluşları, mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakları temellük ederek tahsilini üstlenen, bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak finansman sağlayan şirketlerdir.

Faktoring İşleminin Tarafları

Faktoring işlemi;

- Faktoring hizmeti talep eden ve alacaklı hesapların sahibi olan **müş-teri (satıcı)**,
 - Faktoring hizmeti veren ve alacaklı hesapları satıcıdan devralan fak-toring şirketi (**Faktor**),¹
 - Müşterinin (satıcının) alacaklı olduğu kişi veya işletme (**borçlu**)
- arasında cereyan eder.

Faktoring Hizmetleri

(Ödeyememe Riskine Karşı) Garanti Hizmeti

Borçlu firmanın ödeme güçlüğü içine düşmesi halinde, alacağın garanti edilmesidir.

Faktor, alıcıların ödeyememe riskini üstlenerek, vadeli satışlardan doğan alacakları garanti altına alır. Böylece müşterinin alacak hesabının yönetimi ve tüm riski Faktor'e devredilmiş olur.

Tahsilat Hizmeti

Faktor'ün garantisi altında olan ya da olmayan tüm alacakların vadesinin takibi, tahsili ve ilgili raporlamanın müşteriye sağlanmasıdır.

Finansman Hizmeti

Temlik edilen alacak tutarının belli bir oranının, vadeden önce satıcı fir-maya ödenmesidir.

Faktor, devraldığı vadeli alacakların belli bir kısmını müşterinin talebi üzerine kendisine hemen öder. Böylece vadeli satışlardan doğan alacaklar anında nakde dönüşmüş olur.

Faktoring işlemlerinde alacakları reeskonta tabi tutma hakkı kime aittir? Değersiz veya şüpheli alacak uygulaması nasıl olur?

Ticari bir işten doğan alacak hakkı müşteri (satıcı) tarafından faktoring şirketine devredilmiş olduğundan, bu alacak artık faktoring şirketinin olmak-tadır. Müşteriye ait olan alacaklara ilişkin tahsil işlemleri de Faktor tarafın-dan yapılmaktadır.

Bu nedenle VUK hükümlerine göre "Alacakları Reeskonta Tabi Tutma

Hakki” alacağın devri yapılan faktoring şirketine ait bulunmaktadır.

Diğer taraftan söz konusu alacağın faktoring şirketi tarafından değersiz veya şüpheli alacak olarak değerlendirilmesi, alacağın tahsilinin imkansız hale gelmesine veya alacağın rücu edilebilmesinin şüpheli hale gelmesine bağlıdır. Başka bir deyişle alacağın borçlu tarafından ödenmemesi halinde, alacağı faktoring şirketine devreden ciranta müteselsil borçlu durumunda olduğundan ve faktoring şirketi tarafından da bu alacağın cirantaya rücu edilebilmesi imkanının kalmamış olması karşısında alacağın faktoring şirketi tarafından değersiz alacak veya şüpheli alacak olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmaktadır.

Faktoring Hizmetine İlişkin Bedel

Faktoringde satıcı tarafından Faktor'e ödenen iki bedel söz konusu olabilmektedir: Faktoring komisyonu ve faktoring ücreti.

Faktoring Komisyonu

Faktor'ün (üstlendiği risk, kredibilite araştırması, alacak hesaplarının tutulması ve alacağın tahsilatı için) müşterinin temlik etmiş olduğu alacakların fatura bedeli üzerinden aldığı ve (alıcı sayısı, alıcı riski, fatura büyüklüğü ve sayısı, vade, satıcının taahhüt ettiği yıllık ciro, faktoring yapılan ülkeler gibi unsurlara göre belirlenen) faktoring hizmet türüne göre ve genellikle binde 5 ila yüzde 1,5 arasında değişen komisyonudur.

Faktoring komisyonu, satıcı tarafından Faktor'e devredilen riskin maliyeti olarak yorumlanmaktadır.

Faktoring Ücreti

Müşteri tarafından kullanılan finansman imkanının maliyeti olarak nitelendirilen faktoring ücreti, mevcut bakiye gün ve faktoring ücret oranı üzerinden hesaplanır ve işlemin başında veya her ay/vade sonunda müşteriye fatura edilir.

Avans ödemelerinde faiz (iskonto); yurtiçi satışlar karşılığı alacaklarda güncel faiz oranlarına göre belirlenirken, yurt dışı satışlar karşılığı alacaklarda faturadaki para birimi için geçerli uluslararası faiz oranlarına (Libor + Spread) göre hesaplanmaktadır.

Örnek:

¹ Faktoring hizmetlerini sunan kuruluşlar; mülkiyet yapısı itibarıyla, genellikle bankaların ve diğer finansal kuruluşların ortak veya bağlı kuruluşları veyahut bazı bankaların ayrı birer departmanı olarak faaliyette bulunmaktadır. Zira, faktoring hizmetleri; büyük sermayeye, uzman personele ve yaygın bir bilgi toplama kapasitesine sahip olmayı gerektirmektedir.

Satıcı, 100.000 ABD Doları tutarındaki üç ay vadeli bir yurt dışı satışında faktoring hizmetlerinden yararlanmak istemekte olup, hizmet bedeline ilişkin veriler aşağıdaki gibidir.

Factor komisyonu : % 1,5

Uluslararası faiz oranı (Libor + Spread) : % 10

Buna göre, satıcının mal bedelini satıştan hemen sonra almak istemesi halinde faktoring hizmetinin satıcıya maliyeti ne olacaktır?

100.000 x 0,015 = 1.500 USD (Faktoring Komisyonu)

100.000 x 0,025 = 2.500 USD (Faktoring Ücreti)

4.000 USD (Faktoring işleminin satıcıya maliyeti)

Peşin iskontolu faktoring işlemlerinde, düzenlenen faktoring ücret faturaları, faturanın düzenlendiği tarihte mi yoksa alacakların vadesine ilişkin dönemlerde mi gelir kaydedilecektir?

5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinde, kurumlar vergisinin birinci maddede yazılı mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safı kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı, safı kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin birinci fıkrasında “Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce:

1. İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;
2. İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.

Ticari kazancın bu suretle tespit edilmesi sırasında Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu Kanunun 40 ve 41'inci maddeleri hükümlerine uyulur.” hükmü yer almaktadır.

Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununun yukarıda belirtilen hükümlerine göre vergi sistemimizde dönemsellik ilkesi geçerli olduğundan gelirin elde edildiği dönemde vergilendirilmesi gerekir. Elde etme kavramı gelir unsurlarına göre farklı esaslara bağlanmıştır. Gelirin elde edilmesinde tahakkuktan bahsedebilmek için, hukuki tasarruf, ekonomik ve ticari tasarrufun gerçekleşmesi gerekir.

Tahakkuk gelirin mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleşmesi, yani geliri doğuran işlemin eksiksiz tekemmül etmesi olup, hukuki tasarruf ise tahakkuk

etmiş gelir üzerinden talepte bulunma hakkının doğmasıdır. Bazı gelir unsurlarında elde etmenin, hukuki, ekonomik ve fiili tasarruf aşamalarından sonra gerçekleşeceği kabul edilmekle birlikte ticari kazancın elde edilmesinde tahakkuk esası benimsenerek, gelirin mahiyet ve tutar itibarıyla kesinlik kazanması aranmıştır.

Buna göre peşin iskontolu faktoring işlemlerinde, satıcıya verilen faktoring hizmetiyle ilgili faturanın düzenlendiği tarihte Faktor açısından gelir tahakkuk etmiş olduğundan, faktoring hizmet bedelinin, faturanın düzenlendiği dönemde kurum kazancının tespitinde gelir olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Factoring işlemlerinin Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi karşısındaki durumu nedir?

6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesinde,

“Banka ve sigorta şirketlerinin 10/6/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir.

Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım-satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) da banka muameleleri vergisine tabidir.

2279 sayılı Kanuna göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkrada belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini devamlı olarak yapanlar bu Kanunun uygulanmasında banker sayılırlar. Bir şahsın münhasıran altın alım ve satımı ile uğraşması banker sayılmasını gerektirmez.”

hükmü yer almaktadır.

Bilindiği üzere verilen kredilere faiz yürütülmesi, öncelikle bir bankacılık işlemidir. Bankalar dışındaki kişiler tarafından faiz almak suretiyle para kazanmak için ödünç para verme işlemleri ikrazatçılık olarak adlandırılmakta olup 90 sayılı KHK hükümlerine tabidir. Diğer taraftan faiz almak suretiyle para kazanmayı gerektiren bir faaliyete girmek için yetkili mercilerden izin

almayarak bu faaliyeti devamlı surette icra edenler, 90 sayılı KHK karşısında tefeci sayılmakta, vergilendirilme açısından da banker addedilmektedirler.

Eğer bir muamele banka muamelesi sayılıyor ise, bu muameleleri devamlı surette yapanların banker sayılarak BSMV'ne tabi tutulmaları gereği 6802 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin amir hükmüdür.

Factoring şirketlerine ait işlemlerin muamele bazında yorumlanmasından çıkan sonuç, alacak tahsiline yönelik bir **kredilendirme** neticesinde lehe alınan paranın BSMV'ne tabi tutulmasıdır.

Buna göre 6802 sayılı Kanunun anılan hükmüne göre factoring şirketleri, banka muamelelerinden birini teşkil eden kredi verme işlemi nedeniyle banker sayılacağından;

- Faktor'le satıcı (müşteri) arasından yapılan sözleşme gereğince (satıcının istediği anda kullanabileceği ön ödemeler için satıcıya) verilen kredi dolayısıyla alınan faiz ve iskonto bedeli,
- Faktor'ün kredibilite araştırması, üstlenilen risk, alacak hesaplarının tutulması, tahsilat gibi hizmetler karşılığı satıcının temlik etmiş olduğu alacaklar üzerinden alınan komisyon vb.

Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine tabidir.

Factoring şirketleri tarafından kullanılan banka kredileri “Bankalarası Fon Transferi” olarak kabul edilebilir mi?

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesinde, banka ve sigorta şirketlerinin 10/6/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanununun 33 üncü maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan ve 01.09.1998 tarih ve 23450 sayılı R.G.'de yayımlanan 28.08.1998 tarihli ve 98/11591 sayılı BKK ile **bankalar arası mevduat muamelelerinde** vergi nispeti % 1 olarak tespit edilmiştir.

Bankalar arası fon transferi sağlama özelliği olan mevduat muameleleriyle işleyiş biçimi ve amaç yönünden aynı mahiyette bulunmayan **bankalar arası kredi verme işlemleri** sonucu lehe alınan paralar ise söz konusu kararnameye göre % 5 nispetinde Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine tabi tutulmaktadır.

Bu durumda, bankaların birbirlerinden aldığı kredi işlemlerinde lehe alı-

nan paralara uygulanan vergi nispeti % 5 olduğuna göre, bankaların faktoring şirketlerine kullandığı krediler dolayısıyla lehe aldıkları paraların da % 5 nispetinde Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

Faktoring şirketleri tarafından yapılan iktisadi kıymet satışları Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine tabi midir?

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesine istinaden banka muamelelerinden herhangi birini devamlı olarak yapanlar banker adedilmektedir.

Buna göre bir faktoring şirketinin sadece banka muameleleri nedeniyle lehine aldığı paralar Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine tabi bulunmaktadır.

Bu nedenle faktoring şirketlerince yapılan (örneğin) bir sabit kıymet satışı banka muamelesi sayılmadığından, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine tabi bulunmamaktadır.

Alacağın Devrine İlişkin Prosedür

Bir faktoring işlemi, müşterinin faktor kuruluşuna başvurusuyla başlar.

Başvuruda;

- (Saticının) Hesaplarının son durumu,
- Daimi müşterilerin isim ve adresleri ile bunların çalıştığı bankalar,
- Bu müşterilere önceki yıllarda yapılan ortalama satış tutarları ile satışa konu olan mal çeşitleri

bildirilir.

Faktor bu bilgiler ışığında söz konusu mal piyasası ve borçluların ödeme gücü konularında araştırmalar yapar ve uygun bulunduğu takdirde, bütün alacakların ülke ve mal bazında, global ya da sınırlı olarak satın alınmasına karar verir.

Daha sonra faktor ile müşteri arasında bir faktoring anlaşması imzalanır.

Üzerinde borçlu kişilerin isimleri, fatura tarihi ve vade tarihinin gösterildiği alacak senetleri, alacakların devri konusunu düzenleyen bir form ekinde faktor'e iletilir.

Formun iki taraf arasında imzalanmasından sonra devir gerçekleşmiş olur.

Faktor ile müşteri arasında düzenlenen faktoring sözleşmelerinin Damga Vergisi karşısındaki durumu nedir?

Factoring, hukuki açıdan, ticari bir alışverişten doğan alacak hakkının factoring şirketi denilen bir aracı kuruluşa devri ve alacağın bu kuruluş tarafından tahsil edilmesidir. Bu kapsamda düzenlenen kağıtlar ise sözleşme, temlikname ve teminata konu diğer kağıtlardır.

Buna göre factoring şirketi ile müşteriler arasında düzenlenen factoring sözleşmeleri ile alacağın factoring şirketine devrini sağlayan temliknamenin ihtiva ettiği değer üzerinden 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (1) sayılı tablonun I-Akitlerle ilgili kağıtlar bölümünün (A/1) hükmü gereğince binde 7,5 nispetinde damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

Faktor ile müşteri arasında düzenlenen factoring sözleşmelerine ilişkin matlup, şerh, sticker ve benzerlerinin Damga Vergisi karşısındaki durumu nedir?

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, Bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların Damga vergisine tabi olduğu; 2 nci maddesinde, vergiye tabi kağıtlar mahiyetinde bulunan veya onların yerini alan mektup ve şerhlerle, bu kağıtların hükümlerinin yenilenmesine, uzatılmasına, değiştirilmesine devrine veya bozulmasına ilişkin mektup ve şerhlerin de Damga Vergisine tabi bulunduğu; 4 üncü maddesinde ise bir kağıdın tabi olacağı verginin tayini için o kağıdın mahiyetine bakılacağı ve buna göre tabloda yazılı vergisinin bulunacağı, kağıtların mahiyetlerinin tayininde, şekli kanunlarda belirtilmiş olanlarda kanunlardaki adlarına, belirtilmemiş olanlarda üzerlerindeki yazının tazammun ettiği hüküm ve manaya bakılacağı, mahiyeti tayin edilmek istenen kağıt üzerinde başka bir kağıda atıf yapılmışsa, atıf yapılan kağıdın hükümlerine nazaran iktisap ettiği mahiyete göre vergisinin alınacağı hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Bu itibarla vergiye tabi kağıtlar mahiyetinde bulunan veya onların yerini alan matlup, şerh veya benzerleri de damga vergisine tabi bulunmaktadır. Bu çerçevede factoring işlemlerinde, hukuki vasfı itibariyle alacak hakkının factoring şirketine devrini sağlayan temlikname mahiyetinde olması veya temliknamenin yerini alması kaydıyla, sticker olarak isimlendirilen kağıtların da 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (1) sayılı tablonun I-Akitlerle ilgili kağıtlar bölümünün (A/1) hükmü gereğince binde 7,5 nispetinde damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

Müşteriler tarafından temlik edilen fatura tutarlarının belirlenen kredi limitini aşması durumunda Damga Vergisi matrahı ne olacaktır?

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, bir kağıtta toplanan akit ve işlemlerin birbirine bağlı ve bir asıldan doğma oldukları takdirde Damga Vergisinin, en yüksek vergi alınmasını gerektiren

akit veya işlem üzerinden alınacağı belirtilmiştir.

Buna göre, Faktör tarafından düzenlenen faktoring sözleşmelerinde kullanılan kredi limiti yanı sıra temlik edilen fatura tutarının bu kredi limitini aşması durumunda her iki işlemin aynı kağıtta toplanması ve bir asıldan doğmuş olması halinde, sözleşmede yazılı kredi miktarı veya temlik tutarından hangisi yüksek ise yalnız o miktar üzerinden Damga Vergisi alınması icap eder.

Ancak, kullanılan krediye ilişkin faktoring sözleşmesinden ayrı olarak temlik işlemini ihtiva eden kağıdın ayrı olarak düzenlenmesi halinde her bir kağıdın (kredi sözleşmesi ve temlikname), üzerinde belirtilen miktar üzerinden, binde 7,5 nispetinde Damga Vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

Sunulan Hizmetlere Göre Faktoring Türleri²

Tam Servis Faktoring (Geleneksel Faktoring)

Bu uygulamada işletmeler, faktoringin üç ana hizmetinden de yararlanabilirler.

Faktor, satıcının başvurusu ile birlikte bir ön çalışma yaparak alıcının kredibilitesi doğrultusunda bir limit belirler.

Belirlenen limit çerçevesinde, alıcının ödememe riskini Faktor'e devreden satıcı, talep ettiği anda alacağının belirli bir yüzdesini hemen nakit olarak alabilir.

Tahsilatın takip sorumluluğunun Faktor'e ait olduğu bu uygulamada, alacak vade tarihinde Faktor tarafından tahsil edilir.

Alıcının mali güçlüğü düşmesi nedeniyle tahsil edilemeyen limit dahilindeki alacaklar Faktor tarafından müşterisine ödenir.³

Vadeli Faktoring

Bu uygulamada, riske karşı garanti hizmetinin sunulması yanında, tahsilatın gerçekleşmesi beklenmeden, **fatura vadesinde tahsil olmuş gibi**, ödemeler Faktor tarafından müşteriye yapılır.

Tahsilat ve riskin üstlenilmesi hizmetlerinin verilmesi esasına dayanan bu uygulamada satıcılara finansman hizmeti sağlanmamaktadır.

Bildirimsiz Faktoring (Sessiz Faktoring)

Bildirimsiz Faktoring, alıcıya Faktor tarafından ödeme bildirimini yapılmadığı bir uygulama biçimidir.

Müşteri, vadeli satışını nakde çevirmekte, alıcı riskini Faktor'e devretmekte, ancak vade tarihinde tahsilat takibini kendisi yapmaktadır. Yani, alı-

cı firma ödemelerini rutin şekilde satıcıya yapmaya devam etmektedir.

Aracılı Faktoring

Borçlunun ödememe riskine karşı korunma ve finansman hizmetinin sağlandığı bu uygulamada müşteri, Faktor'ün acentası olarak hareket etmekte ve tahsilat takibini Faktor adına yapmaktadır.

Rüculu Faktoring

Bu uygulamada işletmelerin yalnızca finansman ve tahsilat ihtiyaçlarına cevap verilmekte olup, alıcı riski Faktor tarafından üstlenilmemektedir.

Müşteri, vadeli satışlarından doğan alacaklarını Faktor'e rüculu devretmekte ve bu alacakların karşılığının belirli bir yüzdesini de nakit olarak almaktadır.

Rüculu faktoring uygulamasında tahsilat işlemleri Faktor tarafından yürütülmekte ancak tahsili gerçekleşmeyen alacaklar için Faktor'ün satıcıya rücu etme hakkı saklı kalmaktadır.

Toplu İskontolu Faktoring (Toptan Faktoring)

İşletmenin o anda elinde bulunan kısa vadeli alacaklarının Faktor tarafından satın alınarak yalnızca finansman hizmetinin sağlandığı uygulama biçimidir.

Borçlulara Faktor'e ödeme yapmaları için bildirimde bulunulmasına rağmen Faktor, borç tahsilatından ve alıcı riskinden sorumlu değildir.

Fatura İskontolu Faktoring

Tahsilat hizmetine ve riskten korunmaya ihtiyacı bulunmayan işletmelere sadece finansman kolaylığının sağlandığı uygulama biçimidir.

Bu tip faktoring hizmeti satıcı firmaya sadece finansman hizmeti sağlar. Tahsilat ve borçların ödenmeme riskinin üstlenilmesi gibi faktoring işleminin temel özelliklerini kapsamaz.

Bu tür işlemlerde borçlulara borçlarını faktor'e ödemeleri ihbar edilmektedir. Faktor, satıcı firmanın verdiği bir grup faturayı iskonto etmekte ve satıcıya ön ödeme yapmaktadır. Tahsilat, satıcı firma tarafından yapılmakta ve faktor'den sağlanan prefinansman, **vadede satıcı tarafından** geri ödenmektedir.

Riskin Yüklenimi Açısından Faktoring Türleri

² Bkz. EK

³ Burada dikkat edilmesi gereken husus, Faktor'ün verdiği garantinin alıcının ödeme güçlüğü içinde bulunması halini kapsamıdır. Malların nitelik ve niceliğinde bir kusur bulunması ile ilgili riskler, Faktor tarafından kabul edilmez.

Gayrikabilirücu Faktoring / Kabilirücu Faktoring

Gayrikabilirücu faktoring, Faktor'ün alacakların ödenmeme riskini tamamen üstlendiği faktoring türüdür. Satıcı firmanın vadeli alacaklarını temlik alan faktoring şirketi, alacakların vadede tahsil edilememesi durumunda satıcı firmaya geri dönemez, riskin tamamını üstlenmiştir.

Kabilirücu faktoringde sadece tahsilat ve finansman hizmetleri sunulur. Tahsilat işlemleri factor tarafından yürütülür, tahsili gerçekleşmeyen alacaklar için Faktor'ün satıcı firmaya rücu etme hakkı saklıdır.

Bildirimli / Bildirimsiz Faktoring

Bildirimli faktoring, satıcı firmanın alacağını Faktor'e devrettiğinin borçlulara bildirilerek ödemenin, doğrudan faktoring şirketine yapılmasının talep edildiği faktoring türüdür. Bu faktoring türünde, satıcı firma tarafından Faktor'e temlik edilen faturaların ve suretlerinin üzerine, ödemelerin Faktor'e yapılması gerektiğini belirten bir temlik notu konulur.

Bildirimsiz faktoring ise satıcı firmanın alacağını Faktor'e devrettiği hususunun borçlulara bildirilmediği faktoring türüdür.

Yurtiçi Faktoring - Uluslararası (İhracat - İthalat) Faktoring

Yurtiçi Faktoring⁴

Aynı ülke sınırları içinde bulunan faktoring şirketi, satıcı firma ve alıcı firma arasında gerçekleşen faktoring uygulamalarıdır.

İhracat Faktoringi⁵

Alıcının başka bir ülkede olduğu durumda gerçekleştirilen faktoring işlemidir.

İhracat faktoringinde, yurtdışı muhabir Faktor dördüncü taraf olarak sisteme katılmaktadır.

Tahsilat takibi, riskin üstlenilmesi ve finansman hizmetleri Faktor tarafından sağlanmakta ve garanti ve tahsilat hizmetleri Faktor'ün yaygın muhabir ağı sayesinde gerçekleştirilmektedir.

Müşteri açısından, ihracat faktoringi ile yurtiçi faktoringi arasında fark yoktur. Tahsilat takibi, riskin üstlenilmesi ve finansman konularında satıcı firmanın muhatabı yine Faktor olacaktır.

Müşterinin, yurtdışına mal satmak istediği alıcılarla ilgili bilgileri Faktor'e vermesi üzerine Faktor, yurt dışındaki Muhabir Faktor'e bu bilgileri yollayarak alıcılar için limit talep eder. Muhabirden alınan limitler dahilinde Faktor, alıcıların ödememe riskini üstlenir ya da üstlenmez.

Satıcı, alıcısına yollayacağı mallarla ilgili kesmiş olduğu faturaları Faktor'e devreder. Bu alacaklar karşılığında Faktor, isteğe bağlı olarak satıcıya fatura meblağının belirli bir yüzdesini fatura üzerindeki döviz cinsinden öder.

Vade tarihinde fatura meblağı alıcıdan tahsil edilir ve bakiye tutar müşteriye ödenir.

Alıcının mali güçlüğü düşmesi nedeniyle tahsil edilemeyen alacaklar ise belirlenen dönem sonunda Faktor tarafından satıcıya ödenir.

Yurtdışındaki factor şirketten alınan hizmet komisyon faturaları, yurt içindeki faktoring şirketi tarafından kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınabilir mi?

Vergi Usul Kanununun 227 nci maddesinde “Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir.” hükmü bulunmakta olup defterlere kaydedilen giderlerin fatura ile belgelendirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, yurtdışındaki factor şirketten alınan ve defterlere kaydedilen hizmet komisyon faturalarının kurum kazancının tespitinde gider olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmaktadır.

Yabancı factor şirketin iflas etmesi halinde, yurt içindeki faktoring şirketinin kayıtlarında alacak olarak gösterilmeyen alacak için şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir mi?

Vergi Usul Kanununun 323 üncü maddesinde, ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idamesi ile ilgili olmak şartıyla, dava veya icra aşamasında bulunan alacaklarla, yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş alacakların şüpheli alacak olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu hüküm gereğince şüpheli alaktan bahsedebilmek için işletmeye dahil bir malın satışından veya hizmetin yapılmasından doğan ve kayıtlara hasılat olarak intikal ettirilmiş bir alacağın mevcudiyeti şarttır.

Söz konusu durumda, ihracat factoring işlemleri sebebiyle ortaya çıkan yabancı factoring şirketlerindeki alacağı kayıtlarda göstermeksizin, söz konusu alacaklar için karşılık ayrılması mümkün değildir.

4 Ülkemizde yurtiçi faktoring işlemlerinin tamamına yakını kabirücu factoring işlemlerinden oluşmaktadır.

5 ihracat factoringinde; malların satıcısı, bir diğer ifadeyle alacaklı hesapların sahibi (ihracatçı), malların alıcısı (ithalatçı), alacaklı hesapları satıcıdan devralan (mahalli factor) ile alıcıdan tahsilatı yapacak olan yurt dışındaki (muhabir factor), olmak üzere dört taraf bulunmaktadır.

İhracatın finansmanı amacıyla yapılan faktoring işlemlerinde Damga Vergisi ve Harç istisnası var mıdır?

3505 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinin uygulanması ile ilgili olarak; 27.12.1998 gün ve 23566 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve aynı tarihte yürürlüğü giren İhracat ve Yatırımlarda Damga Vergisi ve Harç İstisnası Uygulaması Hakkında 4 Seri No.lu Tebliğin "İhracatla İlgili İstisnanın Kapsamı" bölümünün 3.1.1. maddesinde; kredi kuruluşlarınca ihracatın finansmanı gayesiyle kullanılacak nakdi veya gayrinakdi krediler (döviz ve gayri kabili rücu ihracat akreditiflerinin dahili devri suretiyle imalatçılara kullandırılan ihracat kredileri, Türk Eximbank kredileri ile T.C. Merkez Bankası tarafından Türk Eximbank'a ihracatla ilgili açılan senet reeskont kredileri, Türk Eximbank'ın sadece ihracatta kullanılmak kaydıyla yaptığı fon temini işlemleri bu banka tarafından aracı bankalar vasıtasıyla kullandırılan krediler ve Türk Parası Kıymetini Koruma hakkındaki mevzuat uyarınca ihracat taahhüdüne bağlı olarak kullandırılan altın kredilerine ilişkin sözleşmeler dahil), firmaların sağladıkları prefinansmanlar ile bunların geri ödenmesi ve bu krediler ile ilgili olarak verilecek teminatlara, **ihracata ilişkin olduğunun tevsike edilmesi kaydıyla** işlem yapan kuruluşlarca re'sen damga vergisi ve harç istisnası tatbik edileceği belirtilmiştir.

Buna göre faktoring işlemlerinin ihracatın finansmanı amacıyla yapılması durumunda, ihracatçı firmanın; faktoring şirketlerinden ihracat öncesi veya sonrasında ihracat alacaklarını temlik ederek sağlayacağı ihracat kredisi vasfındaki finansmanın ve bu meyanda alacağı avans mahiyetindeki ödemelerle bunlara ilişkin olarak vereceği teminatlar sebebiyle yapılan işlemler ve düzenlenen kağıtların, 3505 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinde sözü edilen damga vergisi ve harç istisnasından faydalandırılması gerekmektedir.

İthalat Faktoringi

Burada ihracatçı ve ithalatçı yani satıcı ile alıcı yer değiştirmektedir.

İthalat Faktoringi uygulamasında; ithalatçı ile ilgili başvuru, yurtdışı muhabirinden ya da müşteriden Faktor'e gelir. Bu limit başvurusu ile ilgili olarak Faktor, yurtiçindeki ithalatçı firma ile bağlantı kurar ve ortak çalışma şartlarını araştırır.

Faktor tarafından ithalatçı adına yurtdışına verilecek garanti limitinin ithalatçıya hiçbir maliyeti olmadığı gibi işletmeyi akreditif, vesaik mukabili gibi maliyetli işlemlerden kurtarır.

İthalat Faktoringi uygulamasında ithalatçılar adına yurtdışı muhabirlere garanti limiti verildiği gibi işlemler sadece tahsilat amaçlı da olabilir.

Faktoringin Avantajları

- Satışların muhasebesi kolaylaşır.

Factoring hizmetinin en önemli yararlarından biri, kredili satışların muhasebeleştirilmesi işinin Faktor tarafından üstlenilmesidir. Aynı ayı ayrı kişilere yapılan bütün kredili satışlar, sanki tek bir kimseye yapılmış gibi, Faktor'ün hesabına kaydedilir ve muhasebe kayıtları Faktor tarafından tutulur.

- Risk giderilmiş olur.

Faktor, kredili satış bedellerinin tahsil edilememesi halinde doğacak tüm kaybı üstlenerek, satıcı firmanın karşılaşabileceği güçlük ve endişeleri bütünüyle ortadan kaldırmaktadır. Factoring işlemi, kredili satış yapılacak kişi ve firmaların saptanmasında, ileri derecede profesyonel bir araştırma ve değerlendirme çalışması yapma olanağı da sağlamaktadır.

- Ek finansman olanakları sağlanmış olur.

Genel uygulamada Faktor, kredili satışlar toplamının % 80 dolayındaki bölümünü müşterisine nakit olarak derhal, kalanını da tahsil ettikten sonra ödediğinden müşterilerin nakit ihtiyacını kolayca karşılayabilmektedir.

- Faktor'un verdiği ön ödeme ile işletme, gerekli girdileri peşin ödeme yaparak alabilir ve önemli indirimler sağlayarak üretim maliyetlerini düşürebilir.
- İhracatta Faktor'ün verdiği ön ödeme döviz olacağından, kambiyo dosyası hemen kapatılabilir ve KDV iade başvurusu hemen yapılabilir.
- Bir kredi türü olmayan factoring, bilançonun sadece aktif kısmında harekete neden olur.
- Alacakları düşürürken bilançonun daha likit olmasını sağlar, işletmenin kredibilitesini artırır.
- İşletmeler yurtdışı satışlarında, vadeli ve mal mukabili satış yaparak rekabet şanslarını ve satış hacimlerini artırma şansına sahip olurlar.
- Hem yurtiçi hem de yurtdışı işlemlerde periyodik olarak yapılan borçlu istihbaratı ile firmaların alıcıları hakkında güncel bilgi almaları sağlanır.

PANEL İKİNCİ TUR

BAŞKAN: Y. TEMEL ENDEROĞLU

Panelin birinci bölümü tamamlandı. Şimdi sizlerden sorular alacağız. Soruyu soracak olan önce kendini tanıtsın, soruyu hangi paneliste soruyorsa onu da belirtsin lütfen.

MİHAEL LEVİ

Her şeyden evvel böyle bir toplantı tertip edildiği için, bütün katılımcılara çok teşekkür ediyoruz. 1991 yılında kurulan Devir Faktoringin kurucusuyum. Faktoring Derneğinin fikir babasıyım ve kuruluşunda katkı oldu, her zamanda yönetiminde bulundum. Bundan evvelki de başkanıydım. Ben şu saptamayı tespit etmek istiyorum. Faktoringin geleceği, Gayrikabil-i rücu takdirindedir. Ancak halihazırda Türkiye'deki realite vadeli çek uygulamasıdır. Bu hususun düzenleyici otorite tarafından düzenleme yapılırken, çek dikkatle ele alınması gereklidir ki sektörle arada sorunlar olmasın. Faktoring BDDK'ya bağlanmıştır. Ancak gayri yasal ve kayıt dışı çalışan kuruluşlar, serbestçe gazetelere ilan vermekte ve bu hususta ülkemizde hiçbir şey maalesef yapılmamaktadır. Bizler düzgün, düzenli çalışıp sektörümüzü geliştirmek istiyoruz, bu hususta da BDDK'nın yönetiminde bir arada olmaktan da memnunuz. Ancak bazı mevzular var ki, BDDK çok yakın bunları takip etmeli. En basitinden faktoring gibi bir üründe eğer bu Türkiye'de uygulanacak olsa ki, zamanında da uygulanmıştır. İlk giden fonlar mevduat mıdır, mevduat sayılabilecek midir. Bu tür mevzuları çok iyi tanıyacak şekilde BDDK'nın yurtdışında uygulamaları, incelemeleri ve tavsiye edilir düşüncesindeyim. Teşekkür ederim.

AV. YALÇIN VEZİROĞLU

Demir faktoringin hukuk müşaviriyim. Öncelikle bende teşekkür etmek istiyorum, bugünkü panele emeği geçenlere, katkıda bulunanlara. Ben nazizane bir katkıda bulunmak ve aynı zamanda katkı içerisinde birde soru yöneltmek istiyorum. Şöyle ki, sayın Başkan temlik yasağını sektörel bir sorun olarak ortaya koydu. Bunu tam olarak algılayamadım. Acaba temlik yasağı hepten mi kalsın, yoksa kamu alacakları üzerindeki temlik yasağı uygulamasını kalsın. Bunu öğrenmek istiyorum. Eğer genel anlamda temlik yasağı kalsın deniliyorsa, çok ütöpik bir düşünce, temlik yasağının borçlar kanunu müesseseyi dinamitlemek gibi bir şey olacaktır herhalde, bunu beklemek çok füzül diye düşünüyorum.

Canyürek hocam sektörü çok iyi tanımıyorum dedi ama varlığı memnuniyet verdi kendi adıma şöyle ki, bir endişe içerisindeyim. Çünkü faktoring denildiği zaman, mahkemelerde hukukçu olduğum için o platformdan bahsedeceğim. Dar anlamda faktoring düşünülüyor yani faktör müşterinin mal ve hizmet satışından kaynaklanan faturaya bağlı olacağını temlik alır, buna bağlı ödeme enstrümanları da mutlaka faturayla örtüşmek durumundadır. Cumhur hoca isabetle belirtti. Halbuki burada alacak vadesinde tahsil edileceği zaman faktoring işlemi gerçekleşmiştir. Alacak vadesinde gerçekleşeceği ana kadar, faktoring müşterisine yapmış olduğu ödeme bir finansmandır. Tanımda da hep ağız birliğiyle bunu söylemiyor muyuz. O zaman ben, faktörün elindeki karşılıksız çek için mahkemeye müracaat ettiğimde, ihtiyati haciz talebinde bulunuyorsam şayet, mahkeme getir bakalım temlik belgelerini diyememeli. Peki bu konuda Canyürek hocamdan ne bekliyoruz, Canyürek hocam mahkemelerde ağırlıklı bilirkişilik yapıyor. Böyle bir panelde katkısı olduktan sonra, Canyürek hocam bunu yargı makamlarına da güzel bir dille izah ederse çok memnuniyet verir.

Bir konuda sayın Dalgıç, sorunlara BDDK yaklaşımı bakımından kredi kanunuyla çözülebilecek faktörlerden bahsettiğinde dedi ki, faktoring işleminin yeniden tanımlanmasını istiyoruz. Öyle algıladım, şu tanımları bitirelim artık. Yani Cumhur hocam işin duayeni ondan öğrendik. Faktoring fatura veya mal veya hizmet satışıyla ilgili olduğunu tevsik eder, diğer belgelere dayalı doğmuş veya doğacak alacakların temellüküne dayalı ve faktoring.

SEFER ALTIOĞLU

Facto Türk AŞ'nin genel müdürüyüm. Ben BDDK temsilcisi Özgür Dalgıç beye sormak istiyorum. Finansal sistemin geriye kalan kısmını tehdit etmeyle neyi kastediyorlar acaba. Buna dair daha detaylı bir açıklama mümkünse rica edeceğim ve ne tür tedbirler düşündüklerini.

Birde Maliye Bakanlığı temsilcisi Adnan beye de bir sorum olacak. Adnan bey, bizim karşılık yazabilme tahsili şüpheli alacak tanımı sonrası karşılık yazabilmemize dair aşamaları ve mümkünse usulü biraz daha detaylandırabilirmi, bizim anlayacağımız şekilde. Teşekkür ederim.

PANEL

ÜÇÜNCÜ TUR

CUMHUR ÖZAKMAN

İsmimde bu arada geçtiği için bir iki şeye işaret etmek istiyorum. Ben şöyle algıladım Faktoring işleminin yeniden tanımlanması maddesini. Hali-

hazırda yönetmelik ve kanun hükmündeki kararnamede tüm fonksiyonları belli değil de, herhalde bu fonksiyonları da içine katalım ki, ileride bir problemle karşılaşmayalım diye anladım sayın Veziroğlu.

İkincisi sayın Canaryrek'le ilgili bir şeyi de itiraf etmek istiyorum. Kendinden bu devre mülk sistemini incelemesini ben istemiştim. Ondan sonra onu muhalefet göstermeye başladı herhalde. Diğer taraftan, hakikaten temlik yasağı öyle kalkıpta şu kanunla, bu kanunla bunu kaldırabileceğimiz bir yasak değil, bu mümkün değil. İstisna getirebilirsiniz ama istisna tüketicie kadar uzanan bir istisna olduğu zaman, başıma gelecekleri ben hukuken tahmin etmek bile istemiyorum.

İkincisi de fatura hiçbir yerde kıymetli evrak değil. Zaten olamaz, çünkü kıymetli evrakı düzenleyen Türk Ticaret Kanunu dışında bir kıymetli evrakı, vergi usulüne ilişkin bir belgeyle yaratmanız mümkün değildir. Takiplerin çabuklaşması, takip usulü, bu birazda ülkenin ülkedeki borçlulara kalmış bir şey. Dolayısıyla, faturayı ben bir kıymetli evrak gibi görebileceğimizi asla tahmin edemiyorum. Çünkü faturanın hukuki bir değeri de yok vergi usul kanunu açısından bir belge. Türk Ticaret Kanununda diyor, belli süre içinde itiraz etmezsem münderecatı kabul etmiş sayılırsın diyor ama o da hangi münderecatı, faiz şartını bile orada kabul etmemekte, doğrudur tabi mahkemeler, borçlu borcunu ödemiyorsa ister faturayla temlik yapın, ister kıymetli evrak yöntemiyle takip yapın sonunda borçlunun ödeyip ödememesine bağlı bir konu.

Bu arada sayın Veziroğlu Sayın Canaryrek'e bir görev verdi. Bir dilekte bulundu. İhtiyati haciz alabilelim, nelere, elimizdeki çeklere. Yani bu konudaki hukuki görüşünü öğrenmek istedi. Ben aslında çeklerin çeşitli şekillerde elimize geçtiğinden bahsettim. Eğer ama, ihtiyati haciz talebini alacağın ödenmesi vasıtası olarak talep ediyorsanız, mahkemenin de kalkıp alacağı kanıtlarla demesi normal. Tabi teminat vs. şeklinde talep edebilirsiniz bunları. Benim söyleyeceklerim bundan ibaret. Gene benim konum olduğu için temlik yasağı ve faturayla ilgili sayın Canaryrek'in düşüncelerini de öğrenmek isterim bu arada. Teşekkür ederim.

RAMAZAN BAŞAK

Ben soruyu cevaplamadan önce, Canaryrek hocamızın söylemiş olduğu bir şeye küçük bir ekleme yapmak istiyorum. Faktoring sektöründe problem-

li alacakların çok az olduğunu, dolayısıyla dava sayısının çok az olduğunu söylemişti. Sanıyorum bunda en önemli etken gerçek bir ticari işleme, gerçek bir alacağı dayanmış olması geliyor.

Arkadaşımız tarafından sorulan soru temlik yasağının özel sektörde veya kamuda mı kalkacağı. Benim buradaki kastım, kamuda ki temlik yasağının kalkmış olması. Mevcut kamu kurumları arasında bile birliktelik yok. Kimi hastanelerden temlik alabilip faktoring işlemini gerçekleştirebiliyorsunuz, ama aynı devlet hastanesi bir başka devlet hastanesi temlik yasağı var diye, o faktoring işleminizi gerçekleştirebilmenizi engelliyor. Bu tür uygulamadaki farklılıkların ortadan kalkması ve yeknesaklığın sağlanması açısından böyle bir uygulama yapma gereği duydum. Teşekkür ederim.

MURAT CANYÜREK

Şimdi sırayla söyleyeyim. Sizde biliyorsunuz ki, ihtiyati tedbir istediğimizde bu konuyu bilir kişiye sormuyorlar. Şimdi bu konuyla ilgili olarak bir şey söyleyeyim. Diyor ki, faktoring şirketlerinin kurucu ve çalışma esasları hakkındaki mevzuatın 9. maddesinin d bendinde, kambiyo senetlerine dayalı olsa bile bir mal veya hizmet satışından doğmuş olduğu fatura veya benzeri belgelerle tevsik edilemeyen alacakları satın alamazlar veya tahsilini üstlenemezler. Birde aynı madde faktoring şirketlerini sayıyor. Faktoring şirketleriyle doğrudan ilgisi bulunmayan faaliyetlerle iştigal edemezler, aynı teminat mektubu veremezler, mevduat falan, şunu yapamazlar, bunu yapamazlar. Sadece faktoring için kurulurlar. Şimdi, bir kere hukukumuzda bir genel gelişme var. Kambiyo senetlerinin mücerretlik vasfı, bunu teorik planda kullanırız ama bilhassa uygulamaya bağlı olarak hemen hemen büyük ölçüde ortadan kalkmış durumdadır biliyorsunuz. Yargıtay'ın menfi tespit davalarına bakışına dair gelişim, kambiyo senetlerinin mücerretlik vasfını çok büyük ölçüde daraltmış bulunmaktadır. Bu daraltmaya ben çok muhalif değilim. Neden muhalif değilim, çok pragmatik bir sebeple muhalif değilim. Türkiye'nin giderek, bütün işlemleri sağlamak mümkün değil belki ama kayıtlı ekonomiye, ekonominin kayıtlı bölümünün büyümesinin ancak bu yollarından biri olduğunu düşünüyorum. Burada dikkat buyurun, ast olan kötü bir lafzı var bu d bendinin ama ast olan diyor ki, temel ilişkiye bak, yani alacaklılığını kanıtla. Siz faktoring şirketiyseniz sizi bağlayan bir şey daha var. Yeni ticaret kanunu tasarısı kabul edilirse, bu ultravires maskaralığı da bitiyor inşallah. Ultravires meselesinden kurtulacaksınız. O zaman dediğiniz mesele, sizin istediğiniz yönde çözüme gidebilir. Ama bugün ultravires denen prensip tüzel kişilerin bilhassa ticaret şirketlerinin basında duruyorken mücerret kambiyo senedine dayalı olarak ben, yani siz faktoring şirketi olarak geliyorsanız, öyle vekalet koyuyorsanız faktoring şirketi olarak müracaat ediyorsanız o çek arkası, örneğin çekse eğer o kambiyo senedi bir faktoring şirketi tarafından yazdırılmışsa temel ilişkiye bakmasını ben mahkemenin

yanlış bulmuyorum.

Ultravires nedir? Tüzel kişilerin sadece esas mukavelesinde yazan hudutlar dahilinde faaliyette bulunması, bunun dışındaki faaliyetleri yapamamasına ilişkin teoridir. Bizim kanunumuzda bence açık açık yok ama Yargıtay böyle bir şey icat etmiş. Yani kanunun kabulünden hemen sonra o çok kısıtlıyor ekonomik anlamda faaliyeti. Bugün pek çok şirket, çok moda oldu ya türev işlem yapamıyor. Yeni ticaret yasası tasarısı bu ultravires problemini hallediyor. Yani yok öyle bir şey diyor.

Temlik yasağı meselesine gelince, bakın ben tersten söyleyeyim. Temlik yasağı yok, daha doğrusu temlik serbesti kural, temlik yasağı mahdut bir kurumdur. Temlik yasağı, ancak kanunda açıkça sayılan hallerde sözleşmeyle kararlaştırılmışsa vardır. Binaenaleyh kural, temlik konusunda yasağın olmamasıdır. Uygulama problemleri, bakın her uygulama problemine kanun çıkarmaya kalkarsanız bu çok tehlikeli. memleket kanunu diye bizim birbirimiz arasında dalga geçtiğimiz 17.000 küsur maddelik işleyememiş bir kazulet vardır. Hukuk okumamışlarda bu kanun lafını çok ihtiyatlı ağızına almalılar. Çünkü, hem vaazı sürecinde hem de uygulanması sürecinde ortaya çıkan şeyleri tahayyül etmek ve kanunun depakto ne işe yaradığını bilmek için ya hukukçu olacaksınız, yada hukukçularla çok ciddi olarak hemhal olacaksınız. Kanun çok ciddi bir şeydir. Eski hocalarımız Kemal Oğuzman hocayı rahmetle anarak söyleyeyim. Arkadaşlar hatırlayınız ki kanun abesle iştigal etmez lafı boşu boşuna söylenmiştir. Kanun lafını ağızınıza alırken bu hattı harekate uygun davranın derdi.

Bana bir soru daha vardı. Fatura kıymetli evrak mıdır diye. Buda son derece tehlikelidir. Kıymetli evrak kıymetli evraktır, fatura faturadır. Faturanın fonksiyonu başkadır. Biraz evvelde hocamda buyurdu. Fatura münderecatının kesinleşmiş olmasına ilişkin ticaret kanunu hükmü, sadece ispat külfetinin yer değişmesini temin eder. Yoksa tamam olmuştur, bitmiştir şeyi yoktur. Faturanın bu özellikleri, bırakın faturayı kıymetli evrak saymayı, yeni ticaret kanunu tasarısı, ticari defterlerin hukuki itilaflarda delil olmasını ortadan kaldırıyor. Onun için tanım konusu ile ilgili olarak bir şey söyleyeceğim. Ben kendi adıma kavram hukukçuluğunu severim. Fakat kavram hukukçuluğu takdir edersiniz ki çok tehlikeli, çok riskli bir şeydir. Etrafını cami, ağa-

rını mani bir tanım veremediğiniz her noktada ve ekonomik gelişmenin bilimsel gelişmenin teknolojinin bu kadar hızlı olduğu ortamlarda faktoringçiler tanım için çok çırpınmasalar daha iyi olur.

ÖZGÜR DALGIÇ

Öncelikle Mihael beyin yorumuyla ilgili olarak bir ekleme yapmak istiyorum. Aslında sunuş yaparken ondan bahsetmeyi unutmuşum. Bu gazete ilanlarından bahsettiniz. Bu konuda kimsenin takip etmediğini söylediniz. Gazete ilanları BDDK tarafından çok yakından takip ediliyor. Bunlarla ilgili olarak, çok yakın bir zamanda bir tedbir alınması gündeme gelebilecek. Gerek gazeteler, gerekse bu kişiler nezdinde bir takım aksiyonlar olacak. Öncelikle belki basın yayın organlarını bu konuda uyarmayı düşünüyoruz. Yani yetkisiz şirketlerin bu tür ilanlar vermemesi, ilan verilirken yetki belgesine mutlaka bakılması veya kurumumuza sorulması şeklinde bir uyarı kurumlara gidebilir. Bu kişiler hakkında da adli tedbirlerin kurumumuz yada hazine müsteşarlığı tarafından alınması yoluna gidilecek.

Alacak alımımı olarak görüyorsunuz diye sordu Yalçın bey. Tabi ki öyle görmüyoruz. Bende sunuşumda söyledim. Üç önemli fonksiyonu var faktoring işleminin. Gerçi kısmen sorunun cevabını Cumhur hocada verdi. Bu üç fonksiyonu var bu işlemin. Dolayısıyla bunu ön plana çıkararak bir tanım yaparak sizinde dediğiniz bu işe bir nokta koymayı düşünüyoruz.

Bunun dışında Sefer beyin bir sorusu oldu. Tehdit etmekten kasıt nedir, tehdit belki çok iyi seçilmiş bir kelime değil ama, oradaki şu, yani bu sektörün kontrolsüz büyümesi, tamam bunun büyümesini istiyoruz bizde % 5'ler, 10'lar seviyesine gelmesini istiyoruz. Ama bu sektörün çok kontrolsüz bir şekilde büyümesi, finansal sektörde oyuncular var ve bu oyuncular birbirleriyle etkileşim halinde. İşte belki sektörün İnterbank vasıtasıyla falan borçlandığını düşünelim. Şu anda olmuyor ama geliştiğini, büyüdüğünü düşünelim. Bankayla sorunlar çıkmasına sebep olacak bir takım olumsuz etkileşimler olacak. Yani tehditte kastımız buydu. Buradaki bu şirketlerin kontrolsüz büyümesinden dolayı yapılarında meydana gelen bozulmaların diğer kurumları, bankaları etkilemesini istemiyoruz.

Çok ayrıntılı değil ama, borçlanma sınırı yerine daha çok aktif tarafın sınırlanmasına, diğer bir deyişle risklerin sınırlanmasına ve öz kaynaklarla ilişkilendirilmesine yönelik bir düzenleme yapmayı düşünüyoruz. Yani basit bir sermaye yeterliliği bankacılıktaki sermaye gibi ayrıntılı değil belki risk ağırlıklarına girmeyi bu aşamada düşünmüyoruz. Ama basit bir sermaye yeterliliği rasyosu gibi bir rasyo getirmeyi düşünmüyoruz.

RAMAZAN BAŞAK

Ben temlik yasağı derken bir şeyi anlayabilmiş değilim. Yani kanun değişikliği, kanun düzenlemesi gibi bir vurgu yapmadım. Sadece kanun değişikliği de olmayabilir. Kamu bir genelge çıkartır, belli alacakların temliğini yasaklayabilir. Veya bir yönetmelikle yapılabilir bu. Uygulamada bırakın bir genelgeyle çıkartılmış şeyi, çoğu devlet kurumları arasında bir yeknesaklık bile yok. Dediğim gibi biraz öncede verdim örnek. Birisi temlik yapmaya izin verirken, diğer kamu kurumu da yasak diye o temlik yasağını gündeme getirebiliyor. Dolayısıyla bu yeknesaklığın sağlanması açısından bir vurgu yaptım. Kamu değişikliğini vurgulamadım.

İkincisi, faturaya kambiyo senetleri konusunu dile getirirken, mutlaka çek ve senet almak gibi bir zorunluluk oluşmaması için, yani artık bunun yolu yöntemi neyse, hukuksal prosedürü neyse faturaya da o yetkilerin, o gücün verilmesi, dolayısıyla takiplerin belki de fatura üzerinden çek ve senet alma zorunluluğu olmaksızın yapılabilmesi sağlanmalı. Bu vurguyu yapmak istedim. Teşekkür ederim.

ADNAN ERTÜRK

Sefer bey karşılıklarla ilgili bir şey sordu. Karşılıklar meselesine girince aslında vergi sistemimizin en kompleks konularından birisine adım attık. Ben o yüzden siz sorarken de biraz detaylandırır mısınız dediğiniz için o cesaretle biraz daha ayrıntılı izin verirseniz anlatmak istiyorum. Gelir vergisi kanununun 38. maddesi çok önemlidir. Öz sermaye karşılaştırmasından bahseder. Yani ticari faaliyette kazanç, dönem sonu öz sermaye ile, dönem başı öz sermaye arasındaki olumlu farktır. Bunu dedikten sonrada ticari kazancın bu şekilde saptanması sırasında vergi usul kanununun değerlendirilmesine uyulması gerektiğini de söyler. Vergi usul kanununun değerlendirilme hükümleri bu açıdan ne anlama gelir, bir ticari işletme açısından iktisadi işletmeye dahil kıymetler hangi değer üzerinden değerlendirilecek. Yani hangi değer üzerinden deftere kaydedilecek sorusunun cevabı o bölümde yer almaktadır. Alacaklar işletme açısından bu anlamda iktisadi bir değerdir. Eğer alacak gerçekten kendi alacağı ise faktoring şirketleri burada biraz farklılık arz ediyor. Orada kayıtlı alacak ne kadar, onun kendi alacağı yada başkasının alacağı meselesi gündeme geliyor. Bana göre, Gayrikabil-i rücu faktoring işlemlerinde bir problem yok. Orada tamamen alacak el değiştirmiş oluyor. "bir muazza olmaması şartıyla". Fakat Gayrikabil-i rücu faktoring dışındaki işlemlerde mali idaresi haklı olarak satıcıya rücu edinememe riski, yani satıcıya da rücu etsen, bunu alabilirsen eğer şapheli alacak olarak addetmem yada addetmem. Onu da rücu etmene rağmen yapamıyorsan, elde edemiyorsan, bu tahsilatı gerçekleştiremiyorsan o zaman bunu alacak olarak kabul ederim. diğer mevcut hükümlerden bir adım önde gidiyor. Bütün mesele bu.

ADNAN ERTÜRK

Sadece müracaat yeterli değil. Çünkü değersiz alacak, şüpheli alacağa göre bizim bir nebze daha önem addettiğimiz bir müessese. Orada kazayı bir hüküm yada kanaat verici bir vesika arıyoruz. Aynı şeyleri burada da arayacağız tabiki.

Genel uygulamadan bahsediyorum. Faktoringte bir ileri aşamaya gittiğimiz için yani rücu meselesini devreye sokuyoruz. Rücuyuda aynı şekilde kanunda değersiz alacak için hangi şartlar aranıyorsa, yada şüpheli alacak için hangi şartlar aranıyorsa, aynı şartların tahakkut etmesi gerektiğini düşünüyorum. Zaten verilmiş görüşümüzde bu mahiyette. Şu ana kadar tersi bir şeyimiz çıkmadı.

BAŞKAN: Y. TEMEL ENDEROĞLU

Seminer bu şekilde sona ermiş oluyor. Ben öncelikle siz değerli katılımcılara sabırlarınız için teşekkür ediyorum. İkinci olarak sayın panelistlere verdikleri çok değerli bilgiler için teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum. İyi akşamlar.

